

Kanker

(Algemeen: Bundel/Interviews, Alvleesklier, Baarmoeder, Baarmoederhals, Beenmerg, Borst, Darm (Colon), Gedichten, Gynaecologisch, Hemofilie, Hersentumor, Hodgkin, Huid, Jeugd, Kahler, Keel, Leukemie, Long, Lymfe, Maag, Melanoom, Nier, Prostaat, Ruggenmerg metastase, Slokdarm, Vrouwen, Tumor, Zaadbal)

Algemeen/Bundel/Interviews:

Els Ackerman: 'Uit de cirkel.' Confrontatie door kanker. Uitgeverij De Toorts, Haarlem 1982. ISBN 9060203550 Met lit. opg. (Kanker/3).

Uit de cirkel is het verhaal van een genezingsproces, strijd voor het leven in plaats van tegen de dood. Aanvankelijk voelde Els afschuw, zag zichzelf doodgaan, voelde verval, was wanhopig. Maar dat veranderde in innerlijke groei, kracht, strijd en kijken naar nieuwe levensinvulling.

Jantiene van Aschs: 'Vijf jaar geleden had ik kanker.' Kankerpatiënten over betere kansen. Uitgeverij Bosch en Keuning, Baarn 1989 ISBN 9024646987 (Kanker/Bundel/3)).

Bundel verhalen waarin kankerpatiënten vertellen over hun ziekte en genezingsproces.

Willemijn van Benthem (red.), Marleen Daniëls (fotografie): 'Bekend met kanker.' Uitgeverij Archipel 2005 ISBN 9063051840 (Bundel/2).

Willemijn van Benthem (1972) startte haar opleiding aan de hogere hotelschool, is nu als journaliste werkzaam (o.a. voor Quote Media en het blad Safe) en geeft cursussen creatief schrijven.

Marleen Daniëls is fotografe, werkt voor diverse Nederlandse en Belgische tijdschriften, publiceerde ook o.a. in Paris Match, Stern en New York Times.

Korte beschrijving: 'In deze bundel staan verhalen van 25 bekende Nederlanders en Belgen over hun ervaringen met diverse vormen van kanker, hetzij omdat ze zelf kanker hebben (gehad) of een partner, familielid of vriend. Onder andere: Laura Fygi, Sylvia Kristel, Huub van der Lubbe, Chazia Mouri en Wim Rigter vertellen een en ander. Naast verschillen hadden zij een aantal dezelfde vragen waar zij in dit boek op ingaan: Hoe kun je elkaar steunen als duidelijk wordt dat iemand kanker heeft en wanneer er behandelingen komen/zijn. Wat kun je doen om kinderen zo goed mogelijk te begeleiden als ze kanker krijgen? Hoe praat je met elkaar?'

De opbrengst van het boek is voor KWF Kankerbestrijding.

Rob Bruntink en Anja Krabben (red): 'Buigen als bamboe.' Uitgeverij Plataan Amsterdam ISBN 9058072614 (Bundel/Algemeen/2).

In deze bundel staan 14 openhartige gesprekken met bekende Nederlanders over hun leven nadat ze de diagnose kanker hebben gehad. De een is alweer jaren kankervrij, de ander krijgt nog behandelingen of weet dat hij/zij niet meer genezen zal. Ze spreken o.a. over positieve en negatieve kanten, mondigheid, over ongemakken, angsten en optimisme. Met een voorwoord waarin Els Borst schrijft: 'Ze zeggen dat je moet vechten tegen kanker. Maar buigen als bamboe spreekt me meer aan. Stugge bomen breken bij harde wind, bamboe komt gewoon weer overeind.' De 14 geïnterviewden zijn: Jacqueline Blom (actrice), Elco Brinkman (directeur Algemeen Verbond van Bouwbedrijven), Annie Brouwer-Korf (burgemeester van Utrecht), Jacob Gelt Dekker (ondernemer/filantroop), Karel Glastra van Loon (schrijver),

Frédérique Huydts (actrice), Gunilla Kleiverda (gynaecoloog, betrokken bij Women on Waves), Sylvia Kristel (actrice/kunstenares), Henk Krol (hoofdredacteur van de Gay Krant), Hannie van Leeuwen (CDA senator), Bibian Mentel (meervoudig Nederlands kampioen snowboarden), Eric Nordholt (voormalig hoofdcommissaris van politie in Amsterdam), Willem van de Sande Bakhuyzen (regisseur), Ivan Wolffers (schrijver/arts).

Chris M.J. Boon, Frank A. Huser: 'Vallende muren.' Mensen vertellen over hun kanker. Uitgeverij Kok Kampen 1996 ISBN 9024278554 (Kanker/Ond/3).

Verslag van een onderzoek onder kankerpatiënten naar hoe zij kijken naar hun leven, wat hun levensdoelen zijn en of en hoe de zin van hun leven door de kanker wordt beïnvloed.

Bart van den Borne (samenst): 'Over kanker geschreven.'

Dagboekfragmenten voor lotgenoten. Uitgeverij de Toorts Haarlem. Keuze uit: Lotgenotencontact bij kankerpatiënten. ISBN 9060205073 Hubertus Waltherus van den Borne en Johan Frederik Adriaan Pruyn Uitgeverij van Gorcum, Assen 1985 - Met literatuuropgave (Bundel/2).

In dit boek wordt het verwerken van kanker beschreven. Er staan heel veel dagboekfragmenten van patiënten in waarin zij vertellen wat zij ervaren en gevoeld hebben tijdens hun ziekte en de behandelingen zodat anderen (patiënten/vrienden en familie) er wat in kunnen herkennen.

Het boek is samengesteld uit "Lotgenotencontact bij kankerpatiënten."

Patricia Dunker en Vicky Wilson: 'Leven met Kanker'. Door de ogen van tien vrouwen. (vert: Cancer through the Eyes of Ten Women, 1996) Uitgeverij de Geus, Breda 1998 ISBN 9052265518 NUGI 732 (Algemeen/Bundel/1).

Soort ziekte/boek: Kanker. Ervaringsverhalen van 10 vrouwen in literair proza, gedichten, dagboekfragmenten, tekeningen en beschouwende essays.

Stijl: zeer verschillende bijdragen; van persoonlijk, dichtelijk, getekend, afstandelijk en wetenschappelijk tot politiek getint.

Over de schrijfsters: De 10 vrouwen die hun ervaringen beschrijven zijn zeer verschillend, kunstenaar, uitgever, een aantal heeft een studie gedaan. Ze zijn in diverse landen geboren en wonen nu meest in Engeland. Ze hebben hele verschillende overtuigingen. Dat maakt hun stukjes ook divers.

Korte samenvatting: De leidraad voor het boekje, aldus de inleiding, was de vraag om te onderzoeken wat de ziekte kanker de vrouwen in hun leven heeft gegeven of ontnomen (relaties, werk, seksualiteit, betekenis die je aan het eigen lichaam geeft, manier van leven) zonder sentimenteel te zijn of 'bemoedigings' verhalen te willen schrijven. Niet het louterende verhaal over hartverwarmende solidariteit waarin liefde het wint van de dood, een Grote Triomf van de Menselijke Geest. Nee, filosofisch getinte bekentenissen, beschouwende weerslagen van kanker, waarbij 10 vrouwen hun confrontatie met de ziekte onderzocht hebben om er hun eigen betekenis uit te destilleren. Hoe het leven heeft veranderd, denken en doen, eigen zien. De bijdragen zijn zowel theoretisch als heel erg persoonlijk, een realistisch vrouwenboek, en ook vol hoop. In een inleiding staan gegevens over soorten kanker bij mannen en vrouwen, dat het boek wil bijdragen aan begrip voor angst, verlies van controle, verdriet en verlies bij van een lichaamsdeel, fysieke en emotionele pijn als een relatie onder druk komt te staan. En dat de strijd tegen kanker ook vanuit een

feministisch perspectief bekeken kan worden. Daarna volgen de diverse bijdragen, meer afstandelijke tot erg persoonlijke, inclusief gedichten, tekeningen. Aan het eind van het boek staat onder verder lezen een lijstje samengesteld door 8 schrijfsters.

Wat viel op: De inzet van de schrijfsters om geen slachtofferboek te maken.

Getuigenissen te willen geven via de genoemde vragen. De veelheid aan ervaringen.

Citaten: pg 33-35 'Mijn eigen reactie op de diagnose dat ik kanker had was om zoveel mogelijk over dit onderwerp te lezen.... Deze behoefte aan kennis was een duidelijke poging controle te krijgen op het moment dat die me afgenomen werd... Maar de informatie bleek onafscheidelijk verbonden met de verhalen: met de verhalen van andere mensen en heel snel daarna, met dat van mezelf... het verhaal rangschikte.. ziekte wordt zo al snel een verhaal'

Pg 238 'Ik was bang en besepte in dit stadium niet dat ik kon kiezen, dat orthodoxe medische behandeling slechts een keuze was.'

Pg 71 'U wordt VERZOCHT! O godverdegodverdegodver, dit is echt. Ik krijg een afspraak voor vrijdag.'

Pg 281: 'Mensen worden echt niet ruimhartig, moedig en nobel als ze zich geconfronteerd zien met een ramp. Ze worden zichtbaarder, angstaanjagender en gevaarlijker, datgene wat ze altijd al waren. In het ziekenhuis werd ik een poel van tranen, die in de maanden daarop langzaam maar zeker verhardde tot een meedogenloze zee van scherp ijs.'

Recensies: Niet gevonden.

Maria Hendriks: 'Wees blij dat je nog leeft.' Uitgeverij Walburg Pers Zutphen 1994 ISBN 906011910x (Kanker/Algemeen/+PO/2).

(<http://www.mariahendriks.nl/weesblij.html>)

Maria Hendriks (journaliste), beschrijft haar verhaal van genezen van kanker en vooral ook de veranderingen die in het leven van ex-kankerpatiënten optreden. Kanker wordt vaak geassocieerd met doodgaan. Maar bijna de helft van de patiënten met kanker geneest. Dan is er vooral de vreugde over de gelukkige afloop. Pas na maanden komen vaak gevoelens van verdriet over wat voor de genezing moest worden ingeleverd. Familie, vrienden, kennissen en collega's begrijpen die veranderde stemming niet altijd. Zij proberen ex-patiënten op te vrolijken en vinden dat de zorgen voorbij zijn. Want 'Wees blij dat je nog leeft.' Veel ex-patiënten raken door die opstelling in een isolement en voelen zich alleen staan. In dit boek schrijft Maria in de eerste negen hoofdstukken haar eigen, wat bozige verhaal over de eerste vijf jaar na haar genezing van kanker. Vervolgens zitten er tien interviews met lotgenoten in het boekje: ex-kankerpatiënten die zijn genezen maar veelal restverschijnselen hebben van hun ziekte of behandeling. In het laatste hoofdstuk wordt ingegaan op gemeenschappelijke problemen, met name de met weinig begrip reagerende omgeving. Geschreven voor ex-kankerpatiënten, hun omgeving, of mensen die zwaar of lang ziek zijn geweest of een ongeluk hebben gehad.

Nicolien Hunfeld, Stichting Mayday! Mayday!: 'Helden.' Kanker en weer terug naar het normale leven. Uitgeverij UMCO, United Media Company, Baarn 2007. ISBN 9086690619.

i.s.m. Margriet Hunfeld (tekst), Johan Visschedijk en Katja Schade (foto's)

(Kanker/Portrettenboek/3) www.mayday-mayday.nl

Portrettenboekje van 64 pagina's waarin 12 (-ex)kankerpatiënten worden geportretteerd als de held die ze willen zijn: van Superman tot Evita. Zij zijn op een eigen manier omgegaan met hun ziekte. Ze zijn jong en oud, genezen of terminaal en

hebben diverse vormen van kanker (gehad). Naast hun foto staat kort beschreven welke vorm van kanker ze hadden of hebben en waarom ze Helden zijn. Het boek begint met een sprookje van Nicolien over kanker. Nicolien Hunfeld kreeg in 2002 uitgezaaide borstkanker in een vergevorderd stadium. Nicolien richtte ook de stichting *Mayday! Mayday!* op. De stichting wil bereiken dat (ex-)kankerpatiënten zo normaal mogelijk leven en de moed niet opgeven. Zie ook de website.

Anja Krabben, Toine Pieters, Stephen Snellers: 'Als het in de genen zit.' (1^e druk Uitgeverij Koninklijke Wohrmann 2007) Veen magazines Diemen 2007 ISBN 9085710839 (Kanker/Bundel/2).

In dit boek komen patiënten, wetenschappers en diverse behandelaars aan het woord over leven met een kans op kanker. Zij bespreken o.a. voorspelbaarheid en de gevolgen daarvan voor personen en hun families. Wat zijn voor- en nadelen van het weten of je erfelijk belast bent. Mogelijkheden en consequenties van de moderne genkennis en technieken. Hoe reageren personen die zich hebben laten testen, hoe zit het met hun kinderen? Of kinderwens? Familieonderzoek? Wat is PGD en wat PND? Invloed van levensstijl, wonen en werken. Dit soort onderwerpen komt aan bod en personen met een ernstig genfout vertellen hoe zij een en ander ervaren, wat hun reacties zijn. Zie ook

<http://www.metamedicavumc.nl/pdfs/kankergenen.pdf>

<http://www.diagnose-kanker.nl/kankeralshetindegenenzit.htm>

Els Mes (samenst), Carry Holzenspies, Jan Taal (red.): 'Kanker in beeld.'

Verwerking door creatieve expressie. Deel 2 Uitgeverij Stichting kanker in Beeld, Amsterdam ISBN 9071123715 (Kanker/Bundel/PO/#/3).

Twee boeken met onder andere foto's, schilderijen, tekeningen en beeldhouwwerk van kankerpatiënten. Daarnaast staan er interviews en/of toelichtingen in. Tevens achtergrondinformatie over de werking van therapieën. Inclusief literatuurlijstje. Deel twee is uitgegeven tijdens de gelijknamige manifestatie die in september en oktober 2003 in de Oude Kerk in Amsterdam werd gehouden.

Judith G. Wermenbol: 'Een bundel kracht.' (fotografie Gerhard Witteveen, idee René Diks.) Drukwerk VDA groep, 2008. ISBN 9081158329 (Kanker/#/2).

Bundel portretten met dertig gesprekken met mensen die te maken hebben (gehad) met kanker. Dat kunnen partners of kinderen zijn en natuurlijk ook (ex)patiënten. Ze kaarten diverse thema's aan zoals rouw, pijn, verdriet, afscheid nemen, doorleven, kracht, leven opnieuw oppakken, pruiken, haaruitval, veranderd lichaam, veranderingen. Ieder gesprek omvat zo'n twee pagina's voorafgegaan door een foto. *Citaat*: pag 9: "Kanker is niet mooi. De ziekte kanker gaat over pijn, braken, bloed, diarree en stank. Over anonieme spreekkamers en gekruiste vingers. Over existentiële angst en slopende onzekerheid."

Jan Zuidgeest: 'Op dat moment stort je hele leven in elkaar.' Verhalen van mensen met kanker. Uitgeverij de Horstink Amersfoort 1987. (Dic map 111).

(Kanker/3).

In dit boek zijn korte persoonlijke ervaringsverhalen gebundeld van mensen met diverse vormen van kanker. Ze stonden gedurende de periode 1980-1986 in diverse kranten en tijdschriften van Vrij Nederland tot het Reformatorisch Dagblad, dus zeer verschillend van stijl en inhoud. Nu hier bij elkaar.

Alvleesklier

Jan van den Bosch: 'De vijand binnen mijn vesting heet kanker.' Uitgeverij Thieme Zutphen 1987 ISBN 900390118X (Alvleesklierkanker/3).
Ervaringsverhaal van Jan die alvleesklierkanker heeft.

Randy Pausch met Jeffrey Zaslow : ' Nu ik dood zal gaan.' Mijn laatste woorden voor mijn kinderen en de wereld. Uitgeverij Forum, Amsterdam 2008 ISBN 9022549735 (Alvleesklierkanker/1).

Baarmoeder, Baarmoederhals.

Suzanne Biewinga: 'De helling.' Ervaringen van een vrouw met baarmoederhalskanker. Uitgeverij: Van Loghum Slaterus Deventer 1984 (Baarmoeder/3).
Ervaringsverhaal van Suzanne Biewinga over haar ziekte en hoe ze toch doorgaat met leven.

Gea Ermshaus-Roelofsen: 'Troost me morgen maar.' Uitgeverij De Toorts Haarlem 1988 ISBN 9060205731. (Baarmoederhalskanker/3).
Ervaringen van een patiënte met baarmoederhalskanker.

Nelly Krijtjes: 'Vrouw zijn zonder baarmoeder.' Uitgeverij De Toorts, Haarlem 1989. ISBN 9060206142 (baarmoederverwijdering/3).
Ervaringen van Nelly die besluit dat haar baarmoeder eruit moet.

Beenmergkanker

Michiel Gearin-Tosh (vert. Aris J. van Braam): 'Het levende bewijs?' Het verhaal van een tegendraadse patiënt. Uitgeverij de Boekerij BV Amsterdam 2002. ISBN 9022531007 Vert. van: 'Living Proof, a medical mutiny,' Scribner, Engeland 2002. (Beenmergkanker/2).

Michael krijgt op zijn 54ste verjaardag te horen dat hij beenmergkanker heeft. Voordat hij besluit de medische molen in te stappen wil hij eerst alle informatie over diverse therapieën en chemo's verzamelen. Hij raadpleegt andere artsen, leest medische literatuur, kijkt naar gangbare behandelmethoden en wat het voor consequenties zou kunnen hebben voor lichaam en leven. Hij vindt een dieet, gaat aan de koffieklysmas, doet ademhalingsoefeningen, eet borsjt, stelt chemotherapie uit en overleeft de oorspronkelijke prognose ruim. In dit boek beschrijft hij deze tumultueuze fase in zijn leven. Met gevoel voor humor, scherp en relativerend. Zes jaar later (nu 10?) leeft hij nog, genezen van de ziekte. Zie verwijzingen voor wetenschappelijke trial met deze bijzonder aanpak:

[kankersoorten-Waldenström-Kahler, verhaal van Antoon](#) . En [ziecanceractionwebsite](#) voor een compleet schema van dieet en voedingssuppletie die Michael gebruikte (in het Engels).

Recensie: 'Dit boek is beslist geen doe-het-zelf boek. Het is een poëtisch, soms zelfs humoristisch verslag van de zoektocht van een man die naar zijn innerlijke stem luistert. Living Proof is geen 'zo overleef je kanker' handboek. Wel heeft het in het bijzonder voor kankerpatiënten veel te bieden. Met grote precisie ontleedt

Gearin-Tosh de schijnzekerheden, die de medische wereld hem voorspiegelt en hoe kankerpatiënten met taal om de tuin worden geleid, op het verkeerde been worden gezet of soms banaalweg gemanipuleerd.

‘Niet te genezen, wel te behandelen.’ Gearin-Tosh laat zijn gezonde verstand los op deze in wezen zeer cryptische uitlating. Met dezelfde frisse blik licht hij beweringen uit de medische literatuur door, zoals ‘het concept achter beenmerg transplantatie is het verminderen van de belasting door de tumor tot een niveau dat het immuunsysteem er wellicht tegen kan.’ Feilloos legt Gearin-Tosh de vinger op dat fijne woordje ‘wellicht’. En wat is ‘complete remissie’? Remissie betekent terugtrekking van de ziekte (iets anders dan genezing), maar wat is complete remissie als genezing is uitgesloten? Waarom is doodgaan aan de ziekte geen optie en doodgaan aan de behandeling wel? Gearin-Tosh neemt geen genoegen met doekjes voor het bloeden (‘We willen u graag nog wat langer onder ons houden’, zegt de dokter om zijn patiënt te motiveren voor de ‘behandeling die niet geneest’). Hij beschrijft een bij vlagen kafkaeske gang van zaken bij de zittende medische stand. Aan goede bedoelingen ontbreekt het niet, maar waarom die geleidelijke dosering van kennis over technieken, therapieën, statistieken en prognoses? Het zijn vragen waarop Gearin-Tosh geen antwoorden vindt. Wel heeft Gearin-Tosh zijn eigen antwoord gevonden op de levensvraag waarvoor hij kwam te staan door de confrontatie met kanker. Hij onderging geen behandeling, genas niet en is ook nog steeds niet dood. Hij is het levende bewijs dat de stelligheid waarmee dokters de dood voorspellen wel eens heel misplaatst kan zijn. Zijn boek is geen manifest voor de verdienste van biotensap versus chemotherapie. Wel is het een inspirerend verslag van een man die oog in oog met een zogenaamd ongeneeslijke ziekte weigert het heft uit handen te geven.

Borstkanker

Carla Andriessen: “Wat moet ik aan, de laatste keer...” dagboek van een kankerpatiënte. Uitgeverij Dorèl & Van Veelen, Haarlem 1990. ISBN 9080062219 (Borstkanker/3).

Ervaringsverhaal in dagboekvorm van Carla die borstkanker heeft en omgaat met het feit dat ze nog maar een paar jaar te leven heeft.

Jacqueline Baselier : ‘Dansend op het randje.’ Als een arts kanker krijgt.

Integraal Kankercentrum West Leiden 1999 ISBN 9069680300 (Arts als patiënt/Borstkanker/2).

Jacqueline is arts in opleiding (orthopedie) als ze borstkanker krijgt. Ze beschrijft wat het met haar en haar relatie doet, hoe er ook uitzaaiingen komen, hoe ze probeert haar opleiding af te maken. Haar relatie gaat stuk, ze beschrijft hoe belangrijk haar huisje wordt, hoe ze angsten, verdriet, pijn heeft en groeit. Hoe ze behandelingen ondergaat, hoe ze een nieuwe relatie vindt en hoe moeilijk het is om te accepteren dat er geen kinderen komen. Terwijl zij in de laatste drie maanden van de opleiding zit en heeft besloten die opleiding niet meer af te maken, besluit haar opleider dat ze aan de eisen heeft voldaan en het diploma uitgereikt krijgt, ook al zal ze er niet veel meer mee doen. Jacqueline ervaart het als een warme douche.

Jaqueline was gast bij “Vinger aan de pols” (1-11-1999/interview van 24 minuten; Als een arts kanker krijgt, prod. Robin Melsen ; samenst. Sonja Sennema, Hilde Soeters; eindred. Ria Bremer, AVRO Hilversum.) Het is een gesprek met Jacqueline Baselier en Jon Bruijn, een artsenechtpaar dat vertelt over hun ervaringen en hoe het is om als

dokter met kanker te worden geconfronteerd en ook patiënt te zijn. Ze kijken terug op een periode met onder andere ervaringen als angst, pijn, verdriet, acceptatie, groei .

Mira van Bemmelen: 'Borstkanker.' Tussen wanhoop en hoop. Uitgeverij Gopher, Groningen 2006. ISBN 9076953147 (Borstkanker/2).

De dag nadat Mira van Bemmelen te horen kreeg dat ze borstkanker heeft begint ze schrijven in een dagboek. De eerste 4 maanden beschrijft ze bijna dagelijks wat ze meemaakt, van diagnoses tot bestraling. Daarna schrijft ze gedurende anderhalf jaar over controles. Mira wil niet vechten, maar haar borsten helpen. Niet het idee hebben dat ze oorlog voert, maar met liefde voor haar lijf proberen beter te worden. Ze ging o.a. visualiseren en mediteren en vond steun bij een spirituele wereld en twee lotgenoten die tegelijk met haar de operaties en nabehandelingen ondergingen bij dezelfde arts. Zij deelden gevoelens van angst en blijdschap etc. Zo was zij actief bezig met beter worden.

Recensie : Tiny Lexis: ...'Waar ik echter meer moeite mee heb, is dat Mira 'toevalligheden' niet als zodanig beschouwt, maar deze ziet als het werk van haar gids die haar op deze wijze probeert te helpen. Een voorbeeld: Mira had een kraan niet goed gesloten voordat zij een paar dagen naar familie was gegaan. Het gevolg was wateroverlast bij de benedenbuurvrouw. Toen Mira daar haar excuses aanbood en uitlegde waardoor zij zo verstrooid was, vertelde de buurvrouw dat zij enige maanden daarvoor dezelfde operatie had ondergaan. Toeval of niet? We weten dat in Nederland 1 op de 10 vrouwen borstkanker krijgt. In mijn straat wonen ook twee lotgenoten, maar om dat nou toe te schrijven aan iets anders? Ondanks dit soort kanttekeningen denk ik dat dit boekje een steun en een bron van herkenning kan zijn, met name voor vrouwen die nog niet zo lang geleden met borstkanker werden geconfronteerd.'

Truus van den Berg: 'Ik geef mij niet gewonnen.' Uitgeverij Lannoo, Tiel 1985 ISBN 9020913131 (Borstkanker/3).

Dagboek van Truus die borstkanker heeft. Ze vertelt over haar ervaringen, angsten, problemen en hoe ze leert om te accepteren dat ze borstkanker heeft.

Marlies Bosch: 'Het leven van mijn borsten.' Uitgeverij Briltel Bolsward 2004 ISBN 907786301 (Borstkanker/Fotoboek met tekst/2), zie ook :

<http://www.boschphotography.com/borsten.htm>

De fotografe Marlies Bosch werd zich er na de diagnose 'borstkanker' van bewust dat ze het leven van haar borsten uitgebreid had gedocumenteerd. Dat proces zette zich onverminderd voort toen ze wist dat ze een van haar borsten zou moeten missen. Ze maakte foto's van haar borsten aan de vooravond van de ingreep en tijdens de genezing. Ook het proces van plaatsing van implantaten en het weer verwijderen daarvan heeft ze gedocumenteerd. Ze heeft geprobeerd er geen rauwe medische plaatjes van te maken, maar foto's waar men zonder afschuw naar kan kijken. Het boek bestaat uit 32 foto's met daaroverheen een korte tekst gedrukt op 32 pag. transparant papier.

Pat en Ben Brack: 'Ik wil je niet kwijt.' Hoe een ernstige ziekte de band tussen moeder en kind beïnvloedt. Uitgeverij Bruna Utrecht 1992 Vertaling van: Moms don't get sick Aberdeen: Melius, cop. 1990. (Borstkanker/+PO/3).

Ben Bracks moeder krijgt borstkanker en de zekerheid valt weg uit Bens wereld. Hij is dan 10 jaar en is bang dat zijn moeder dood zal gaan. Moeder en zoon beschrijven veel problemen die ouders en kinderen meemaken als een ouder in een gezin erg ziek

wordt. Het boek beschrijft indringend de moeilijkheden die er zijn als een ernstige ziekte het gezin ontwricht.

Marianne van den Brand: 'Kriebel op mijn rug.' Informatie over borstreconstructie, een persoonlijk relaas.. Uitgeverij De Bilt, Bosch & Keuning, 1996 ISBN 9024603536 (Borstkanker/+PO/3).

Met medewerking van drs. M. Brinkerink. In deel een zit het persoonlijke verhaal van Marianne die voor de tweede keer borstkanker krijgt. In deel twee beantwoordt een plastisch chirurg 55 vragen.

Ria Bremer en Marianne de Groot: 'Bewaar je tranen...' Wat er om gaat in een 38-jarigekankerpatiënte, een moeder van drie kinderen, die weet dat ze dood gaat. Uitgeverij van Holkema en Warendorf, Amsterdam 1978 ISBN 9026949758 (opgetekend ervaringsverhaal/borstkanker/3).

De Boxmeerse Ria Wijnen-van Sambeek vertelt in dit boek over haar strijd en dilemma's en Ria Bremer en Marianne de Groot schreven het op. Het boek verscheen na het Avro-tv-programma 'Sterven doe je niet alleen' en bespreekt open hoe het is om dood te gaan.

<http://www.boekenwebsite.nl/medisch-gezondheid/bewaar-je-tranen>

Sandra Butler Barbara Rosenblum (vert Monica Linschoten):

'Tweestemmig.' Een liefdesgeschiedenis over ziekte, leven en dood. Uitgeverij Schorer van Gennep, Amsterdam 1994 ISBN 9060129881 Vert. van: Cancer in two voices. San Francisco : Spinster Book, 1991 (Borstkanker/+PO/3).

Met behulp van dagboekfragmenten beschrijven de twee vriendinnen over hoe zij ervaren dat een van de twee borstkanker krijgt en er uiteindelijk aan overlijdt.

Wiepke van Coevorden, Gerard Kind: 'Tot hier zijn wij gekomen.'

Uitgeverij Lannoo, Tielt 2002 ISBN 9020950010 (Borstkanker/+PO/2).

In dit boek beschrijven Wiepke en Gerard openhartig en ontroerend wat zij ervaren hebben nadat bekend werd dat Wiepke borstkanker had en daarna nadat ze jaren weer beter was verklaard te horen kreeg dat er uitzaaiingen waren en genezing niet meer mogelijk. Zij vertellen allebei hun verhaal, vandaar dat het ook een getuigenis is voor partners.

Henk van Daele: 'Borstkanker met puntjes.' Uitgeverij Houtekiet, Antwerpen/Amsterdam 2002 ISBN 9052406847 (Borstkanker/man/2).

Dit is de enige getuigenis die ik ken van een man met borstkanker. Henk beschrijft hoe het is, niet alleen om kanker te hebben, maar specifiek borstkanker, een ziekte waarbij men ervan uitgaat dat vrouwen die hebben. Henk beschrijft hoe hij behandeld wordt, als man tussen een overwegend vrouwelijke groep borstkankerpatiënten. En hoe storend dat soms kan zijn. Als Henk voor de eerste keer een afspraak heeft voor een mammografie gaat zijn vrouw mee. De verpleegkundige roept tegen hen: "Komt u maar binnen mevrouw" en kijkt de vrouw van Henk aan. Zijn tumor wordt weggehaald, drie schildwachtklieren en dertien lymfeklieren. Hij beschrijft de bezoeken aan de gynaecoloog/oncoloog en de behandeling: hormoontherapie en vijf jaar lang iedere dag een tamoxifenpilletje. Zo krijgt hij iedere dag 'de pil', zoals vele vrouwen. Hij bespreekt nabehandelingen en psychische gevolgen. Henk geeft ook veel informatie over borstkanker, het ontstaan, borstkanker door de eeuwen heen, de soorten, de risicofactoren, de verschillende behandelingsmethoden. Ook is er een reeks nuttige adressen, een overzicht van de

voornaamste websites volgens de verschillende taalgebieden, een woordenlijst met verklaringen en vertaling van medische termen. Tot slot is er een boekenlijst toegevoegd en een register van trefwoorden.

Fran Drescher (Vert . Waldemar Noë): ‘Achter de lach.’ De strijd van The Nanny tegen kanker. Muntinga Pockets (zilver Pockets 278) i.s.m. Uitgeverij Archipel, Amsterdam 2002/2004 ISBN 9041760725 Vert van: Cancer schmanzer. - New York: Warner Books, cop. 2002 (Borstkanker/2).

Annemie Dorenbosch, L. Dorenbosch van Riel: ‘Het licht van de schaduw.’ Een dubbel dagboek. Uitgeverij Bosch en Keuning NV, Baarn 1984. ISBN 9024645123 (Borst ook PO/3).

Een jonge vrouw houdt tijdens de vier jaar van haar ziekte (kanker) een dagboek bij. Haar stiefmoeder die haar twintig jaar lang heeft meegemaakt vindt deze aantekeningen als zij op veertigjarige leeftijd gestorven is. Zij had zelf ook aantekeningen en observaties gemaakt. Dit boekje bevat ze beide.

Jacqueline Doorenbos en Lian Hielkema: ‘Pruiken & prothesen: een briefwisseling.’ Uitgeverij Boekenbent, Roosendaal 2004. ISBN 9077339825 (Borstkanker/2) www.boekenbent.nl

Dit boek bevat de e-mail correspondentie van Jacqueline en Lian, die borstkanker kregen. Ze wisselen ervaringen uit en steunen elkaar. Hoe ga je om met de bijverschijnselen van een chemokuur? Wanneer kun je het beste je haar afscheren? Neem je een pruik, een prothese, hoe voelt dat? Hoe ga je om met moeheid? De schrijfsters helpen elkaar door moeilijke momenten heen met opbeurende woorden of een gek verhaal. Ze schrijven over directe gevolgen van de ziekte en dagelijkse onderwerpen als gezin, werk, hobby's en studie. Want, het leven gaat door, ze wáren ziek, zien er niet meer symmetrisch uit, moeten regelmatig op controle en zijn soms ongerust. Maar verder leven ze nu hun gewone dagelijkse leven. Wel mailen ze nog steeds.

Nadere inlichtingen en bestellingen: via [boekenbent](http://boekenbent.nl) of bij Lian Hielkema, Parkstraat 14, 4021 CB Maurik, lian.hielkema@xs4all.nl

Corry Erkens: “Leven is aanvallen.” Uitgeverij SWP Amsterdam 2000 ISBN 9066653493 (borstkanker/2).

Corry Erkens vertelt haar ervaringen waarin medische fouten en verkeerde inschattingen een belangrijke plek innemen. Haar verhaal is een voortdurende strijd tegen kanker die uiteindelijk toch doorzet en de kwaliteit van leven aantast. Maar de schrijfster vecht tegen haar ziekte en tegen medische miscommunicatie om haar leven in eigen hand te houden. Er zelf vorm aan te geven.

Karin van Frankenhuyzen: ‘Jou langzaam loslaten.’ Het verwerken van de dood van mijn moeder. Uitgeverij de Toorts, Haarlem 1993. ISBN9060207114 (Borstkanker/PO/2).

Als Karin 12 is, krijgt haar moeder borstkanker. Karin beschrijft hoe ze het hoorde, wat haar ouders haar vertelden en hoe ze daarmee omging. Haar ouders vertelden haar niet precies hoe het zat en dat vond ze moeilijk. Ze wilden haar niet te zwaar belasten. Karin vertelt hoe ze rouwt en dat is bij jongeren anders dan bij volwassenen. Als Karin 14 is sterft haar moeder terwijl zij op school zit. Ze kon geen afscheid nemen. Daarna probeert ze haar vader te troosten, het gezin draaiende te houden en om te gaan met de vele verschillende reacties vanuit de omgeving en hoe ze rouwt. Na

een aantal jaren schrijft ze op advies van een psycholoog brieven aan haar moeder die vol verdriet, woede en verwijten zijn. Daar voelt ze zich dan weer schuldig over. Als ze twintig is kan ze eindelijk afscheid nemen van haar moeder.

Kitty Geneuglijk: 'Ik ben gek als ik geen nieuwe schoenen koop.' Uitgeverij de Toorts, Haarlem 1985 ISBN 9060203844 (Borstkanker/1).

Over de schrijfster: Kitty is medeoprichtster van de patiëntenvereniging van de Daniel den Hoedkliniek.

Soort boek: Egodocument, ervaringsverhaal over borstkanker. Met een neiging naar het alternatieve. Stijl: Vanuit de 'ik'-persoon geschreven.

Korte samenvatting: De titel van het boek verwijst naar een uitspraak van Kitty. Daarmee toont ze hoe strijdvaardig ze in het leven staat. Als ze een knobbeltje voelt, gaat ze meteen naar de huisarts en wil ze dat de specialist meteen een foto maakt, ook al zegt hij dat er 'een vreemd soort ontsteking' gevonden is. Gedurende de periode die daarna komt vind ze dat haar leven meer bewust geleefd moet worden en dat ze meer naar haar lijf moet luisteren. Hoe ze dat doet en wat voor effect dat volgens haar heeft op haar ziekte beschrijft ze in dit boek. Ze onderging tweemaal een borstamputatie en nog een operatie. Tenslotte volgde nog een borstcorrectie waarbij ze zelf aangaf hoe ze het wilde hebben. Met dit boek wil ze anderen zeggen en laten zien: 'door te leren leven hoef je niet te vroeg te sterven'.

Wat viel op: Ik had met name in het tweede deel van het boek een beetje moeite met de neiging naar het alternatieve.

Citaten: pag.32: 'Ook die dag kwam ik weer geheel gekleed de douche uit.... Hij babbelde rustig.

...gaf hij mij een zoenen zei: 'Tot vanavond!' Toen hij me kustte, dacht ik opeens: Hé, is hij zijn gebit nou vergeten?...Vier dagen deed hij zijn prothese, want zo noemde hij het gebit opeens (!!!) niet in....Toen zei hij opeens: 'Oké, ik doe mijn gebit in, maar eerst kijken.'

Pag 107: "Heel even was het er, de gedachte van: "Sufferd, had beter op jezelf gelet, dan had je nu niet..." Maar direct aansluitend kwam ook het gevoel dat ik ervan mocht leren."

Recensies: <http://www.moermanvereniging.nl/ned/archief/archief/ivpo7-03-01.html>

Sommige boeken maken een onuitwisbare indruk. Bij Mieke Mulder, oud-bestuurslid van de Moermanvereniging, was dat het geval met het boek '*Ik ben gek als ik geen nieuwe schoenen koop*' van Kitty Geneuglijk. Dit boek, dat ze 23 jaar geleden las, vertelt het verhaal van een jonge vrouw die borstkanker krijgt en haar eigen weg naar genezing vindt.

Lilian de Graaf : 'Metamorfose.' Uitgeverij Groningen Regio Projekt, Groningen 1998 ISBN 9050281052 (Borstkanker/3).

Nadat Lilian de diagnose "borstkanker met uitzaaiingen" krijgt besluit ze te zoeken naar wat haar en anderen troost kan bieden, zodat ze de dood uiteindelijk recht in het gezicht kan kijken. Zo komt zij tot de essentie van haar leven, een metamorfose van haar leven.

Elisabeth Gille vert. Marianne Gossije): 'De krab op de achterbank.'

Uitgeverij De Geus/Berchem Breda 1995 ISBN 9055262691 Vertaling van: *Le crabe sur la banquette arrière* - Paris: Mercure de France, 1994. (Borstkanker/2) Zie ook database Literatuur en Geneeskunde (04.01.2004).

Elisabeth beschrijft hoe haar omgeving en zijzelf met borst en longkanker omgaan. Ze wordt 6 jaar lang voor een gezwel in haar borst behandeld, is bijna klaar met de behandeling als haar specialist op de röntgenfoto toch nog iets ziet. Opnieuw moet ze wachten, is ze onzeker, eenzaam, verdrietig en krijgt ze behandelingen. Haar familie, vrienden en omgeving begrijpen haar niet altijd. Elisabeth beschrijft dit alles in dit egodocument.

Astrid Groot-Polfliet: 'Het verhaal achter de littekens.' Uitgeverij Gopher Publishers, Utrecht 2006. ISBN 9051794274 (Borstkanker/2).

Astrid groeide op in Blaricum en werkte vele jaren bij de overheid. Zij haalde een HBO diploma en ging vervolgens bestuurskunde studeren. Toen Astrid in 2004 borstkanker kreeg, is zij gestopt met studeren. Astrid was 35 jaar toen ze de diagnose borstkanker kreeg. Haar kinderen waren op dat moment vijf en zeven jaar. Er volgden twee operaties en acht chemokuren. Zes maanden na de laatste kuur bleek dat ze twintig weken zwanger was. Zij krijgt een gezonde dochter, nadat zij in de 35ste week van haar zwangerschap heeft gehoord, dat er uitzaaiingen zijn in het bot en genezing niet meer mogelijk is. Natuurlijk gaat Astrid zoeken naar de beste behandeling. De behandelingen hebben tot volledige genezing geleid.

Brendan Halpin (vert. Dirk-Jan Arensman): 'Sores van een getrouwde man.' Uitgeverij: Vassalucci Amsterdam 2002, ISBN 9050003680 Vert.van: It takes a worried man. New York : Villard Books, cop. 2002 (Borstkanker/PO/2).

In september 2000 krijgt Kirsten, de 32 jarige vrouw van Brendan Halpin die leraar Engels, is kanker. Brendan begint vanaf 7 oktober te schrijven over wat hen overkomt. Hij schrijft een inspirerend en verrassend grappig boek. Brendan laat zien hoe hij door deze periode komt door te werken, muziek, films en kinderverjaardagen. Hij scheert zich kaal wanneer Kirsten als gevolg van de chemotherapie kaal wordt, zorgt voor hun vierjarige dochter en gaat tekeer tegen ongevoelige medische 'professionals', familieleden en studenten. Wanneer hij in de klas aan zijn leerlingen vraagt wat er erger is dan een man die zijn vrouw dreigt te verliezen aan kanker, antwoordt een zwarte studente: 'You could have been black.' 'It Takes a Worried man' is een eerlijk, oprecht boek, vol zelfspot over borstkanker, door een man geschreven.

Moustapha Hamdi, Anna Luyten, Lieve Blancquaert (eindred. Piet de Moor): 'Twee borsten; reconstructie van een vrouw.' Uitgeverij Globe Roeselare 2007. ISBN 9054669654 (Borstkanker/interviews/3).

In dit boek staan interviews met vrouwen die borstkanker kregen, een operatie ondergingen en daarna een borstreconstructie operatie ondergingen. In het boek staat ook medische informatie over de behandelingen.

Pauline Hammerstein: 'Dokter, er zit een vrouw aan die borst!' Uitgeverij Element, Naarden 1998 ISBN 9056890409 (Borstkanker/3).

Pauline schrijft over de periode dat ze borstkanker heeft. Ze voelde 's nachts een knobbel in haar rechterborst en beschrijft wat er gebeurde. Pauline wil ook dat artsen de mens zien in plaats van het ziektegeval, dat ze hen netter behandelen, als heel persoon.

Jacob Hein (vert. Goverdien Hauth-Grubben): ‘Misschien is het zelfs wel mooi.’ Uitgeverij de Arbeiderspers Amsterdam 2006. ISBN 9029563184 (Borstkanker/PO/3).

Een Berlijnse jongeman kijkt terug op het leven van zijn moeder, die aan borstkanker overlijdt.

Ad Hendriksen: ‘Roet in het eten; Dagboek van een bewogen jaar.’

Uitgeverij Servo, Assen 2006 ISBN 9057860635 Borstkanker/PO/2).

Dagboek van Ad wiens vrouw Hanneke borstkanker kreeg. Bijgehouden vanaf het moment dat het knobbeltje dat Hanneke heeft ontdekt kwaadaardig blijkt te zijn. Hun leven wordt in de war geschopt. Want kanker verandert het leven van hen beiden. Ad beschrijft de onzekerheden, angsten, verdriet, boosheid, de spanningen binnen hun relatie als gevolg van de borstkanker. Hun leven wordt omgegooid. Er wordt roet in het eten gegooid.

Citaat: ‘Ad, je blijft me toch wel trouw?’ vraagt ze met een benepen stemmetje ‘Ik heb geen reden om je te verlaten, hoezo?’ Zeg ik om een confrontatie te vermijden of is het de waarheid? Waarom houd ik voortdurend meer rekening met haar gevoel dan het mijne? Moet ik gaan plussen en minnen om het antwoord te vinden, moet ik mijzelf eens ernstig laten uitdiepen of neem ik binnenkort ijskoud de beslissing om de relatie te verbreken? Ik wil er nu niet over denken. En straks eigenlijk ook niet. Misschien later op een bepaald moment als het beter gelegen komt en misschien wel nooit. Waarom moet ik van mijzelf op alle fronten zo zelfverzekerd zijn en als het om de liefde gaat zo allerbelabberdst twijfelachtig?’

Katelijne van Heukelom: ‘Eenzame hoogte.’ Uitgeverij Houtekiet

Antwerpen/Amsterdam 2006 ISBN 9052408157 (Borstkanker/PO+/2).

8 vrouwen uit verschillende landen (Finland, Denemarken, Duitsland, België, Frankrijk, Luxemburg en Schotland), die allen borstkanker hebben, beklimmen de Aconcagua (de hoogste berg in de Andes, 6995 m). Voor hun ziekte, gedurende behandeling en in persoonlijk leven, moesten ze bergen verzetten, strijd leveren, grenzen verleggen, waren ze soms kwetsbaar en maakten fouten. Gedurende hun behandelingen zijn ze soms verzwakt. Door de berg te beklimmen willen ze laten zien dat ze vechters zijn, soms eenzaam strijdend, met een wil om te winnen, te overleven. Deze bergtop beklimmen is de kroon op het werk dat ze verzet hebben, bij behandeling en revalidatie. Gedurende de klim wordt kanker tijdelijk vergeten. Omdat het lichaam bezig is met een intense, overweldigende ervaring.

Katelijne van Heukelom heeft zelf nooit kanker gehad. Zij wilde deze reis maken met deze groep vrouwen die borstkanker hebben gehad, nadat ze zelf op Antarctica was geweest met de bekende poolreizigers Alain Hubert en Dixie Dansercoeur. Om zo te laten zien dat ze erg nog steeds zijn en nog best een actief leven kunnen leiden. Katelijne noemt haar project ‘Beyond the white Guard’, (de heilige indiaanse bijnaam van de Chileense berg, ook wel ‘De witte wachter’ genoemd).

Beatrice Hofman Hoek, Melanie Jongma (Vert. Jan Borgdorff):

‘Omgaan met kanker thuis.’ Uitgeverij PlateauBarneveld 1999 ISBN 9058040313 vert. van: ‘Cancer lives at our house.’ Help for the family. Baker Books Grand Rapids 1997 (Borstkanker/3).

Beatrice die zelf borstkanker kreeg beschrijft wat er op je af komt als iemand in de omgeving kanker krijgt. Ze heeft het boekje aangevuld met praktische adviezen vooral over hoe om te gaan met pijn en verdriet. Vanuit christelijk perspectief geschreven.

Wouter van der Horst: “Door”. Uitgeverij Arena, Amsterdam 2006 ISBN 9069747715 Zie ook :

<http://www.boekenarena.nl/result-titel.asp?ISBN=9069747715> (filmpjes/borstkanker/PO/2).

<http://www.boekenarena.nl/result-titel.asp?ISBN=9069747715> (documentaire link met beelden van Door).

Televisie journalist Wouter van der Horst (werkte o.a. voor Een Vandaag en Netwerk) maakt in februari 1998 voor een documentaire opnames over borstkankerscreening. Hij loopt mee met Dorethé van Elswijk, negenendertig jaar, getrouwd met Willem en moeder van Linda, Allan en Ronnie. Dorethé heeft een controle afspraak in het ziekenhuis. Er wordt een knobbeltje in haar borst gevonden, dat kwaadaardig blijkt te zijn. Wouter vraagt of hij haar verder mag volgen en filmen, ook thuis, bij operaties, therapieën en behandelingen. Dorethé stemt toe. Zo kan Wouter een vriend worden, filmen en in dit boek beschrijven wat er gebeurt gedurende de drie jaren die volgen, waarin Dorethé geopereerd wordt, bestraald en chemo krijgt. Pijn, angst, verdriet, strijd en ook ontroerende momenten thuis en in het ziekenhuis worden beschreven vanuit Wouters perspectief. Uiteindelijk sterft Dorethé. “Door” is een documentaire in boekvorm.

De filmpjes zijn op het internet te bekijken. (Zie linken)

Recensie www.leefwijzer.nl : Dit boek krijgt een plaatsje in mijn hoofd en in mijn hart. Ik vind het een aanrader!!

[Bekijk een aantal filmpjes van Door.](#) - [Deel 1.](#) - [Deel 2.](#) - [Deel 3.](#) - [Deel 4.](#) - [Deel 5.](#) - [Deel 6.](#) - [Deel 7.](#)

Jes Jacobs: ‘Eenborstige vrouw.’ Een jaar (over)leven met kanker. Uitgeverij Joseph Editions, 2001. ISBN 9080667617 (Borstkanker/Gedichten/~2).

Jes Jacobs was filosofe en bio-energetisch therapeute en schreef diverse malen over de eenheid van lichaam, ziel en geest. Zij kreeg in 1997 borstkanker. “Eenborstige vrouw” bestaat eigenlijk uit twee delen. In deel een staan gevoelens en ervaringen gedurende de ziekenhuisperiode van Jes centraal, verwoord in gedichtvorm. In deel twee staat een vertelling en theateruitvoering, ook op basis van haar ervaringen. Jes overleed kort na de uitgave van het boek in 2001.

Frieda Joris: ‘Roodborstje.’ Leven met borstkanker. Uitgeverij Houtekiet, Antwerpen 2001 ISBN 9052406111 (Borstkanker/2).

Eén op negen vrouwen krijgt in haar leven met borstkanker af te rekenen. Ook journaliste Frieda Joris kreeg in 2000 borstkanker. Elke week publiceerde Frieda een dagboek in ‘Het Laatste Nieuws’. Dat ging over goede en slechte dagen, hoop en wanhoop, de wereld achter de ziekenhuismuren waarin alles anders wordt en waarin je lot voor een deel in de handen van medici ligt. Dit dagboek is een getuigenis vol angst, hoop en ook humor. Dappere roodborstjes laten zich namelijk niet zomaar uitroeien.

Frieda Joris: ‘Ontboezemingen over borstkanker.’ Uitgeverij Standaard, Antwerpen 2006 ISBN 9002219970 (Borstkanker/2).

In “Ontboezemingen over borstkanker” beschrijft Frieda Joris, journaliste bij Het Laatste Nieuws en genezen van borstkanker, ervaringen van verschillende personen die geconfronteerd werden met borstkanker: Van de 12-jarige Arno, bij wiens moeder de kanker terugkwam, tot de 76-jarige Henk, een man die de diagnose borstkanker kreeg en ook de 81-jarige Paula Semer, bekend van televisie, vertelt over haar borstkanker. Met een voorwoord van VRT journaliste Phara De Aguirre. Een boek,

niet alleen voor kankerpatiënten geschreven, maar ook voor de mensen er omheen, familie, vrienden etc, omdat zij zich vaak machteloos voelen en niet weten hoe ze met de ziekte moeten omgaan. Jaarlijks krijgen zo'n 31.000 mensen in Vlaanderen te horen dat ze kanker hebben. Daarvan is een derde deel borstkanker. Frieda Joris schreef eerder het boek 'Roodborstje.' Leven met borstkanker. (2001) over haar borstkanker gebaseerd op een selectie van wekelijkse columns die in 'Het Laatste Nieuws' verschenen.

Manu Keirse: "Afscheid nemen van moeder". Uitgeverij Lannoo, 2004 ISBN 9020956299 (Borstkanker/PO/2).

Prof. dr. Manu Keirse is klinisch psycholoog en doctor in de medische wetenschappen. Bij Uitgeverij Lannoo verschenen van hem ook de boeken 'Helpen bij verlies' en 'Vingerafdruk van verdriet.'

In "Afscheid nemen van moeder" schrijft Manu Keirse over de borstkanker die bij zijn moeder werd geconstateerd en waaraan zij stierf. Die periode duurde 10 maanden. Zijn moeder belde hem op om te vertellen dat ze een knobbeltje in haar borst had. Ze wilde niet dat de kinderen zich druk maken, maar dat deed Manu wel. Het maakte veel indruk. De medische molen gaat draaien. Er werd besloten niet te operen maar met chemotherapie te behandelen. Zijn moeder werd steeds zieker, stelde directe vragen over de kanker en bleef tot het einde toe flink. Maakte zich zorgen over haar man die achter zou blijven omdat de dood naderde. Ze stierf toen de paasbloemen, waar ze van hield, bloeiden. Ze werd ermee opgebaard. In "Afscheid nemen van moeder" beschrijft Manu Keirse op een ontroerende wijze hoe hij afscheid neemt van zijn moeder en hoe daarna het leven doorgaat.

Recensies: Leefwijzer.nl: Heel persoonlijk geschreven. Toch kunnen andere mensen die een dierbare hebben verloren veel in dit boek herkennen.

F.M.Boon, Nederlandse bibliotheekdienst: Door de zeer toegankelijke stijl maakt de lezer zich gemakkelijk eigen met een door die maanden heen manifesterende ervaringswereld die bezig zijn met afscheid met zich kan meebrengen. Heel los verweven, maar daardoor juist zo sprekend, zijn de kleinere en grotere bespiegelingen op leven, verbondenheid en sterven en de natuurlijkheid ervan.

Kluun: 'De weduwnaar.' Uitgeverij Podium, Amsterdam 2006 ISBN 9057592911 (Borstkanker/PO) zie ook www.kluun.nl (Borstkanker/PO/3).

Tweede boek van Kluun over zijn leven nadat zijn vrouw Carmen overleden is aan borstkanker. Duidelijk wordt dat het langer duurt voordat hij na de dood van Carmen de draad weer op kan pakken. Voor meer informatie zie link.

Audre Lorde: "Het kankerdagboek." Feministische Uitgeverij Sara Amsterdam 1985 ISBN 9063281595 Vertaling van: The cancer journals Argyle, New York: Spinsters Ink., 1980. (Borstkanker/3).

Audre Lorde schrijft in dit boek over de verwerking van haar borstampuatie, over leven en sterven.

Jacqueline Lucas: 'Op klaarlichte dag.' Leven met borstkanker : 7 portretten. (interviews) Uitgeverij SWP Amsterdam 2000. ISBN 9066653752 (Borst/#/2).

Borstkanker is een ziekte waar een op de tien vrouwen in Nederland mee te maken krijgt. Jacqueline beschrijft kort hoe de ziekte haar beïnvloedde, toen borstkanker - op klaarlichte dag - in haar eigen leven kwam. Wat ze deed, hoe graag ze wilde blijven leven, hoe het haar leven veranderde. Daarnaast bevat het boek 7 portretten van vrouwen die het ook overkwam. Jacqueline Lucas sprak met hen. Ze vertellen

over zichzelf, hun leven, de plaats die de ziekte inneemt. Het zijn persoonlijke en indringende verhalen over wat van belang is in het leven en over het ziekteproces, relaties, werk, angst, vertrouwen en liefde.

Lenny van Konijnenburg-Meijnster: 'De juiste keuze.' Uitgeverij Gopher Publishers, Utrecht 2006 ISBN 9051794625 (Borstkanker/3).

Dit boek is gebaseerd op het dagboek van Lenny. Zij hoort dat ze grote kans heeft om borstkanker te krijgen. Ze denkt na over de vraag of ze al dan niet preventief een borstamputatie zal ondergaan.

Christine Lafaille: 'Chemo.' Leven op de grens tussen wanhoop en vertrouwen. Uitgeverij EPO, Berchem (Belgie) 2005 ISBN 9064453713 (Borstkanker/2). Negen jaar geleden bleek dat Christine Lafaille (48), filosofe en Germaniste, samenwonend met Mies en hun twee kinderen Jorrit en Mirke borstkanker. Ze begint het boek met kort weer te geven hoe die eerste periode was: tussen de regels door lees je hoe moeilijk ze het in die periode had. Ze deed een zelfmoordpoging die meer een hulpvraag was, ook al omdat haar relatie met Mies toen een dip had. Haar relatie wordt weer beter en de kanker wordt genezen verklaard. Totdat in 2002 de kanker weer terugkwam, maar nu in haar botten. In het boek gaat ze meer in op deze periode. Ze beschrijft wat haar helpt, hoe ze zo lang mogelijk blijft werken, steun van Mies en vrienden krijgt, waar ze last van had en hoe ze bijvoorbeeld huismiddeltjes inzette tegen de bijwerkingen van de chemo. Ze beschrijft kort enige bespiegelingen over het 'zijn' en lichamelijkeheid, haalt Nietzsche en Foucault en andere denkers aan (vooral pag.74 e.v.) en ook een boekje van Greg Anderson. Veel heeft ze ook aan spiritualiteit. Met haar boek wil ze duidelijk maken hoe chemo gaat, ook om het bespreekbaar te maken. Waar ze veel last van had (misselijkheid, vermoeidheid, angsten). Christine was ook gast bij het programma "de Wandeling" van de KRO in 2007.

Jan Michael, Hanka de Haes- Roos: 'De kunst van het vliegen.' Een openhartig verhaal over borstkanker. Uitgeverij De Geus Breda 2003 ISBN 9044503278(Borstkanker/Prostaatankanker/Novelle/2).

In deze novelle, gebaseerd op feiten uit de periode dat ze intensief met kanker te maken kreeg, wordt helder, direct en met gevoel beschreven hoe ze de ziekte kreeg en de gevolgen ervan probeert te accepteren. Jan Michael is een Engelse vijftiger, die in Nederland woont. Ze weigert bestraling en een borstprothese nadat een van haar borsten is afgezet, omdat ze van het leven wil genieten. Daarnaast beschrijft de schrijfster de keuzes van haar vriend wanneer bij hem kanker wordt geconstateerd. Het boekje bestaat uit twee delen waarin verschillende manieren van verwerken te lezen zijn. De eerste helft van het boek gaat vooral over de ziekenhuisperiode, ervaringen met artsen, verpleegkundigen, medepatiënten en contact met vrienden en ex-man. Ze gaat in op vragen als "moet ik zeggen, hoe je te gedragen." Jan houdt niet van medelijden en goedbedoelde adviezen en raadt patiënten aan zelf te beginnen, ijs te breken indien nodig. Zo krijg je steun. Ze beschrijft ook hoe de dagelijkse gang van zaken verandert.

In het tweede deel gaat ze in op keuzes maken. Jan Michael wil na haar borstamputatie geen bestraling, en ook geen borstreconstructie. Maar wel een hormonale behandeling. Tenslotte bespreekt ze hoe ze weer is gaan genieten van het leven. Het boek is goed te lezen.

Andy Murcia en Bob Stewart vert. Toby Visser): ‘Leven met borstkanker.’

Uitgeverij Intro Nijkerk 1990 ISBN 90 26619642 (Borstkanker/PO/3).

Ervaringsverhaal van twee mannen die vrouwen hebben met borstkanker. Zij beschrijven hun emoties en ervaringen.

Lidy Nicolassen: ‘Dame met hoed.’ Een verhaal over borstkanker. Uitgeverij

Contact Amsterdam 1997 ISBN 9025420710 (Borstkanker/2).

In ‘Dame met hoed’ beschrijft Lidy Nicolassen, open en met humor, haar gang door de medische wereld en de reactie van naasten en vrienden wanneer ze op een vroege zomerochtend een joekel van een knobbel in haar borst ontdekt. Ze beschrijft hoe de kanker bezit van haar neemt en er weer los van komt. Ze beschrijft gefingeerde kraters en putten op haar lever, hoe ze met een doos maïzena op zak de bestraling ondergaat, hoe ze als gevolg van radioactieve stof haar skelet ziet en hoe hoeden en sjaals van haar een Dame maken als ze een chemo hoofd heeft.

Lidy schreef het boek, omdat ze in vele andere boeken over borstkanker zichzelf en andere vrouwen met borstkanker door toon of ernst weinig herkende.

Jerry Nielsen met Maryanne Vollers): ‘Ik zal overleven.’ Een moedig

gevecht tegen kanker op Antarctica Uitgeverij Het Spectrum Utrecht 2001 ISBN 902747219X (vert : Marjo Frings-Latour van Ice bound : a doctor's journey to the South Pole. - New York : Talk Miramax Books, cop. 2000 (Borstkanker/2).

Jerry Nielsen is als arts met een groep onderzoekers enige maanden in het Zuidpoolgebied om onderzoek te doen. Daar voelt ze een knobbeltje in haar borst . Dat blijkt borstkanker te zijn. Omdat uit onderzoek blijkt dat ze verder behandeld moet worden, maar dat niet kan op de Zuidpool en de weersomstandigheden maken dat ze ook niet vervoerd kan worden, moet ze zichzelf behandelen. In dit boek staat beschreven hoe dat ging (geïllustreerd met zestien illustratieve kleurenfoto's). Het boek is bovendien verfilmd.

José Van Opstal: ‘Mammo-grafie.’ 1992. (Gedichten en schilderijen bundel)

Rozelaarstraat 19, 9400 Denderwindeke-Ninove (Borstkanker/3).

“Mammo-grafie” is een bundeling van deze gedichten en schilderijen van José, die in 1992 borstkanker kreeg. Haar angsten en gevoelens zijn verwoord in gedichten en door te schilderen heeft ze e.e.a. ook kunnen verwerken.

Ruth Picardie: ‘Ik zal het leven missen.’ Uitgeverij Het Spectrum, Utrecht 1999.

ISBN: 9027467943 Vert. van: Before I say goodbye. - Harmondsworth : Penguin Books, cop. 1997 (Borstkanker/3).

Autobiografische columns en e-mailcorrespondentie van een Britse journaliste (1964-1997), die leed aan een dodelijke vorm van borstkanker. Het boek is een bundeling van columns over het leven met haar terminale ziekte.

Marina San Giorgi: ‘Een glimlach kwam voorbij.’ Uitgeverij Lannoo, Tielt 1994 ISBN 9020935264 en

Marina San Giorgi: “Vliegend naar het licht.” Uitgeverij Lannoo, Tielt, 1999. ISBN 9020937626 en

Marina San Giorgi : ‘Reis die ik reis.’ Uitgeverij Lannoo, Tielt 2001. ISBN 9020943383 (Borstkanker/gedichten/teksten/2).

Marina San Giorgi (1944-1993) was getrouwd met Paul Nouwen. Zij was haar leven lang bezig met onderwijs, communicatie en taal. Zij had een talenschool in Rotterdam en wilde bruggen slaan tussen mensen die samenleven in een pluriforme

maatschappij. Zij had gedurende 5 jaar kanker, waaraan zij op 49-jarige leeftijd stierf. Gedurende die 5 jaren schreef zijbovengenoemde gedichten en persoonlijke notities. In 'Een glimlach kwam voorbij' is een selectie van de teksten opgenomen die geschreven zijn gedurende 1991/1992. De stukken zijn voorzien van datum, zodat het dagboekachtig leest.

Persoonlijke notities, poëtisch van toon, die vaak gaan over het ziek zijn. Over o.a. pijn, afscheid nemen, naderende dood, herinneringen.

Recensie:

http://www.postorderboekhandel.nl/object/9789020937626/Vliegend_naar_het_licht/

Het was een bundel die omwille van zijn directe, diep beleefde en uitdagende woorden onmiddellijk groot succes heeft gekend bij zieke en gezonde mensen, bij verplegers en artsen, tot troostende en angstige bezoekers, tot familie en vrienden. In de volgende twee bundels gaat zij daarmee verder.

Catharina Solitaire: 'Bestemming onbekend.' Uitgeverij Digitalis 2006.

http://www.digitalisbooks.com/ISBN_9077713158_Borstkanker/2

Met behulp van dagboekfragmenten beschrijft Catharina Solitaire gebeurtenissen en emoties uit haar leven vanaf het moment waarop zij bij zichzelf gedurende het douchen een ingetrokken tepel ziet tot aan het einde van de behandelingen voor borstkanker, waarna zij haar reis weer hervat, met "bestemming onbekend".

<http://www.levenmetborstkanker.nl/nieuwservaringsverhaalbk3.html>

Antoinette Temmink: 'Ik worstel en kom boven.' Uitgeverij Free Musketeers, Woerden 2007 ISBN 9085398783 (Borstkanker/fotoboek met korte stukjes tekst/2).

Over de schrijfster: meer dan twintig jaar was Antoinette Temmink (1950) directeur van een aantal opleidingsinstituten in de uiterlijke verzorging, waarna ze besloot haar leven een nieuwe wending te geven door haar passie voor fotografie te professionaliseren. Naast commerciële opdrachten voor bedrijven legt zij zich vooral toe op creatieve en sociale fotografie. Tevens produceert zij werk voor de vrije verkoop.

Soort boek: fotoboek van vrouwen met borstkanker.

In september 2005 werd Antoinette Temmink genomineerd voor de Pink Ribbon Award. Ze heeft hiervoor veel foto's mogen maken van vrouwen die moeten omgaan met de diagnose borstkanker. In 2006 heeft dit geleid tot een gecombineerde expositie in het Academisch Ziekenhuis en in het Toon Hermanshuis in Maastricht. 6 van de vrouwen hebben bovendien hun persoonlijke verhalen aan dit boek toevertrouwd. Een van hen schreef zeer persoonlijke gedichten. Alle vrouwen hebben dit samen gedaan voor hun lotgenoten in de hoop dat de bijdragen aan dit boek hen én hun lotgenoten tot steun zijn en dat zij voor ogen blijven houden wat in de titel van het boek staat.

Pieke Stuvet: 'Een bloes met armen.' Uitgeverij Podium, Amsterdam 2001.

ISBN 9057590646 Borstkanker/voor Kind/2).

Pieke kreeg in 1998 borstkanker, werd geopereerd, bestraald en kreeg chemo. Haar dochtertje was toen 9 jaar. Pieke schreef dit boek dan ook voor kinderen om te laten zien dat hun leven gewoon doorgaat. Daarom is het een boekje voor kinderen en ook voor ouders. Het verhaal gaat over Anna die veel wordt verteld over de ziekte die haar moeder heeft en de onderzoeken en behandelingen die zij ondergaat. Maar haar leven gaat ook gewoon door. Ze begrijpt niets van de chemo en ze vond het ook helemaal

niet leuk dat haar moeder die moest ondergaan. Wel begreep ze dat haar moeder bij de zee tot rust kwam en kon uithuilen.

Bart Versteeg en Liset Noorduyn : ‘Geen haar op mijn hoofd.’ Uitgeverij De Nieuwe Haagsche www.denieuwehaagsche.nl Den Haag 2007. ISBN 9077032640 <http://www.borstkankerinbeeld.nl/> (Borstkanker/+PO/2).

Liset Noorduyn, de vrouw van Bart Versteeg, een fotograaf, krijgt in 2006 borstkanker. Bart en zij besluiten het dagelijks leven gedurende alle behandelfasen vast te gaan leggen met fotomateriaal en verhalen. Deze vormen de basis voor het boek: ‘Geen haar op mijn hoofd.’

Anderhalf jaar werd Liset gevolgd en schrijft zij over up en downs in het dagelijkse leven. Over haar emoties, haar onzekerheden, haar twijfels, haar woede. Over haar strijd om te overleven, terwijl het gewone (gezins)leven doorgaat. Ook zijn er enige interviews van Jan van der Ven, gezondheidsjournalist, met behandelaars uit het Bronovo Ziekenhuis in het boek opgenomen. Zij vertellen o.a. waarom zij kozen voor een bepaalde therapie en hoe zij omgaan met hun beroep.

Bart Versteeg (www.bartversteeg.nl) Interviews: Jan van der Ven (www.ventekst.nl)

Mieke Verstraete en Geert Luyckx: ‘Positief je borstkanker te lijf.’

Uitgeverij Terra-Lannoo Tielt 2002 ISBN 9020945343 (borstkanker/2) zie ook <http://www.levenmetborstkanker.nl/nieuwservaringsverhaalbk3.html>

Mieke Verstraete vond dat kanker ook een positieve levenservaring kon zijn. Zij werd in 2000 met borstkanker geconfronteerd en schreef haar ervaringen op in haar dagboek, o.a. haar angsten, ongeloof, levensvisie, zoektocht naar verklaringen, risicofactoren, waar ze steun vond, hoe ze koos voor de traditionele geneeswijze en wat ze daarnaast van natuurgeneeswijzen gebruikte, de basis voor dit boek. Ze merkte een knobbel in haar borst doordat haar hond, een labrador, haar onverwacht in haar borst beet. Ze voelde wat hards, liet een paar weken later een mammografie maken, had een kankertumor met histologische graad 3 , met groot gevaar voor uitzaaiingen. Ze kreeg een borstbesparende operatie, chemo en bestraling. In het boek verzorgt haar behandelende gynaecoloog, dokter Geert Luyckx, de wetenschappelijke commentaren waardoor het boek vele aspecten van borstkanker behandelt.

Mieke Verstraete (53) geeft op het college van Izegem les in Engels en Nederlands.

Mieke in een interview: ‘...Als ik terugblik op het jaar van mijn therapie, dan valt het mij op hoe vriendelijk de mensen waren tegenover mij. Als je kanker hebt, durft niemand je kwetsen, iedereen loopt op de toppen van zijn tenen om toch maar zo aardig mogelijk te zijn. Hoewel het iets geforceerds heeft, is het goedbedoeld en heb ik er ook wel van genoten. Het contact met mijn gynaecoloog is ook heel belangrijk geweest in mijn genezingsproces. Het is ongelooflijk hoe toegewijd en menselijk dokter Luyckx is, hij is een man met een echte roeping die heel veel respect opbrengt voor zijn patiënten. Wanneer je vertrouwen in je arts hebt, voel je je veel sterker als patiënt.” "Nu lijkt alles achter de rug en voel mij heel goed. Ik ben echt aan mijn tweede leven bezig. Ik besef wel dat de ziekte ooit kan terugkomen, maar dat schrikt me niet af. Ik heb dit boek geschreven om andere vrouwen een hart onder de riem te steken, maar ook een beetje om een spoor na te laten, voor het geval het verkeerd afloopt. Ik probeer daar evenwel niet te veel aan te denken. Ik geniet van elk moment, ik ben gelukkig en ik sta weer voor de klas....”

Janneke Vonkeman: 'Stuk.' Jonge vrouwen met borstkanker: 8 interviews, Uitgeverij LCBB/de Kern Baarn 2001 ISBN 9032507761 (Borstkanker/#/2).

Janneke Vonkeman interviewde acht vrouwen met uiteenlopende ervaringen over het krijgen van borstkanker, de operaties, chemokuren, bestraling en plastische chirurgie. Maar ook over leven met en na kanker, een veranderd lijf, vermoeidheid, angst, woede, schaamte, depressies, reactie buitenwereld, onbegrip. Deze verhalen kunnen steun geven en inzicht geven ook aan de omgeving.

Sofie de Vuysere: 'Borstkanker.' Mijn ervaring als arts en borstkankerpatiënte. Uitgeverij Lannoo, Tielt/Antwerpen 2004 ISBN 9020957538 (Borstkanker/Arts als patiënt/2).

In dit boek vertelt Sofie, zelf radiologe en deel uitmakend van de borstgroep binnen haar ziekenhuis, het verhaal over haar borstkanker. Hoe ze plots als arts patiënte wordt en niettegenstaande haar kennis geconfronteerd wordt met heel wat vragen, angsten en onzekerheden. Ze ervaart hoe de dingen die voor een arts zo vanzelfsprekend zijn een andere dimensie krijgen. Haar verhaal is openhartig en heel herkenbaar voor wie het zelf meemaakt of meegemaakt heeft. Doordat Sofie zelf arts is heeft het boek vooral de meerwaarde dat de onderzoeken en behandelingen op een deskundige en toch heel eenvoudige manier uitgelegd worden.

Margriet van Wouwe: 'De Uitverkorenen.' Uitgeverij Aqua Fortis, Tienen 2001 ISBN 9059040090 (Borstkanker/3).

Dagboeknotities van Margriet .

Darmkanker (Colon)

Simone de Beauvoir: 'Een zachte dood.' Uitgeverij C. de Boer Junior, Hilversum 1965 (Darmkanker/PO/3).

Simone de Beauvoir beschrijft hoe haar moeder ziek wordt, darmkanker blijkt te hebben en hoe zij daar mee om ging. Een uitgebreide beschrijving is te vinden via de volgende link:

http://metamedica.med.vu.nl/literatuurengeneeskunde/nl/beauvoir_asum.html

T. Boterberg: 'Omgaan met Darmkanker.' Uitgeverij Lannoo, Tielt 2002 ISBN 9020949098 (Darmkanker/+PO/2).

Het boek is in de eerste plaats bedoeld om in begrijpelijke taal algemene informatie te geven over aspecten van darmkanker: symptomen, tijdig opsporen en behandelen. Met een getuigenis van een patiënt met darmkanker. De angst voor de diagnose, de verschillende therapeutische stappen, vreugde en opluchting als een therapie aanslaat, het contact met het medische en paramedische personeel wordt chronologisch behandeld.

Fred van Garderen: 'De smaak van kanker.' Gopher publishers Groningen 2002 1edruk ISBN 9051790686 (Darmkanker/2).

Fred dacht altijd bij elk pijntje, als hypochonder, dat hij wel terminaal ziek zou zijn. Daar vertelde hij lachend over, met ironie . Dat werd anders toen Fred na maandenlang pijn te hebben gehad in februari 2002 in het ziekenhuis werd opgenomen. Hij bleek kanker te hebben, kwaadaardige cellen in dikke darm en lever. Hij beschrijft hier wat er met hem gebeurde; de maanden van koortsaanvallen, pijn en vermoeidheid. Hij vertelt open en eerlijk over de ellende die hij ervaart met een

ironische schrijfstijl. Hij beschrijft het verhaal waar veel mensen niet makkelijk over spreken. Fred van Garderen heeft dat wel kunnen en willen doen.

Ingrid Kluvers: 'Zo kaal zonder jou.' Arena, Amsterdam 2004 ISBN 9069746557 (Darmkanker/PO/2).

Ingrid beschrijft na het overlijden van haar vriendin het verhaal van haar grote liefde en de strijd tegen kanker die zij samen voerden opgeschreven. Omdat haar vriendin steeds vaker klaagt over buikpijn, vindt Ingrid dat ze of moet ophouden met klagen of naar de dokter gaan. Dat laatste doet ze en na een aantal onderzoeken wordt darmkanker geconstateerd. Dan volgt een periode vol verwarrende en verschillende gevoelens. Ingrid moet gedurende die tijd steeds vaker denken aan haar puberteit toen haar moeder stierf door kanker. Ingrid beschrijft ook hoe ze in deze laatste periode in staat zijn om nog veel te genieten van elkaar en van het leven.

Gedichten:

Co 't Hart: 'Niet alleen.' Gedichten over vervreemding en eenzaamheid na chemotherapie. Uitgeverij Kok Voorhoeve, Kampen (Kanker/Gedichten/Chemo/3). Gedichten over vervreemding en eenzaamheid na chemotherapie. De auteur beschrijft gedachten en gevoelens over kanker en chemotherapie in dichtvorm.

Gynaecologisch

Sylvia Dermout: 'Roeien met lucifers.' Confrontaties met gynaecologische kanker. – Amsterdam: Stichting Olijf, 1992. ISBN 9094016206 (Gynaecologisch/#/3).

In dit boek heeft Sylvia diverse vrouwen met gynaecologische kanker geïnterviewd

Hemofilie (zie ook Aids/ HIV/Kanker)

A. Gaudin, P. Gaudin, S. Gaudin, M. Cuny; 'De prijs van het bloed.'

Luitingh -Sijthof Amsterdam 1993. ISBN 9024510856 (Aids/HIV/Hemofilie (PO/2)). Waargebeurd verhaal over het gezin Gaudin. Twee zoons raken HIV geïnfecteerd na behandelingen met onveilige bloedprodukten. De twee broertjes Stephane en Laurent, werden in 1985 tijdens een serie bloedtransfusies besmet. Laurent was toen vijf, Stephane acht jaar. Laurent stierf in 1992 aan Aids. Stephane is op 3 juni 1993 overleden. Stephane en zijn ouders hebben dit boek met zijn drieën geschreven, om niets te vergeten en als aanklacht tegen de Franse artsen die dit schandaal op hun geweten hebben. Agnes en Patrice Gaudin beschrijven wat het is om je kind langzaam te zien wegteren; Stephane schrijft hoe het is om je broertje te zien sterven, terwijl hij de ziekte zelf ook heeft. Hun onderlinge band houdt de familie overeind.

Chris Oyler: 'Ga maar naar het licht.' Uitgeverij Bosch & Keuning. Baarn 1989 Vertaling van 'Go toward the light.' N ew York Harper 1988 ISBN 9024646677 (Aids/HIV, PO/2).

Chris beschrijft de laatste 15 maanden van haar zontje dat hemofilie kreeg en door een bloedtransfusie met het aids virus besmet is. Zij is hemofilie draagster en haar drie zoons kregen het ook. "Ga maar naar het licht" is een biografie verteld in

dagboekvorm. Het leven wordt chaotisch wanneer Ben de zoon van Chris en Grant opeens enorm ziek wordt. De diagnose luidt: "AIDS". Dit in een tijd waarin rondom "AIDS" een taboesfeer hangt en het niet vanzelfsprekend om voor een dergelijk probleem te staan. Het boek geeft een duidelijk beeld van de gevoelens van de ouders en de reactie van hun omgeving op hun probleem. Weinig mensen weten er raad mee. De ziekte van hun zoontje Ben wordt duidelijk chronologisch weergegeven, tot in detail met de duidelijke symptomen die het kind naarmate het boek vordert meer en meer in zijn greep krijgt. Je leest het boek snel, gemakkelijk.

Marjolein Peters: 'Als bloed niet meer stollen wil.' Ervaringen van kinderen met hemofilie. Uitgeverij Aramith Haarlem 1995. (PO, #/3).
Marjolein Peters en Ansje Veldhuizen vroegen 72 jongens met hemofilie hun moeders naar wat het betekent om hemofilie te hebben. Een aantal van de jongens raakte besmet met het HIV virus.

Hersentumor

Eugene O'Kelly (vert. Raymond Gijzen): 'Het daglicht najagen.' Uitgeverij het Scriptum, Schiedam 2007 ISBN 9055944705 vert. van: 'Chasing Daylight: How My Forthcoming Death Transformed My Life. (Hersentumor/2).

Toen Eugene O'Kelly, president-directeur van KPMG te horen , kreeg dat hij een hersentumor had en nog maar drie en een halve maand te leven, legde hij zes dagen later zijn functie neer. Hij had nog 100 dagen om afscheid te nemen van bekenden en familie, (jonge zoon) en tijd doorbrengen met zijn familie. In 'Het daglicht najagen' beschrijft hij eerlijk, hoe die dagen gevuld waren. Een openhartig gedenkschrift. Eugene O'Kelly beschrijft hoe hij langzamerhand meer toeleeft naar de dood. Hij beschrijft hoe hij omgaat met zijn ziekte en wisselt deze af met bespiegelingen over spiritualiteit en de zoektocht naar betekenis, leven en dood en leven van moment tot moment, liefde en succes. Hij heeft bewondering voor de kracht van de menselijke geest en vindt dat een intenser, evenwichtig en zinvol leven mogelijk is. En als we angsten overwinnen - zelfs de angst te worden geconfronteerd met ons levenseinde en de angst degenen van wie we houden achter te laten - kunnen we alles overwinnen. In het laatste hoofdstuk beschrijft zijn vrouw een aantal zaken.

Hans Moll: 'Chantal.' Uitgeverij Nijgh en van Ditmar 2003, ISBN 9038849311 (PO/kanker, Hersentumor/2) (zie ook

<http://www.nrc.nl/W2/Nieuws/2000/04/07/Vp/bk2.html>)

Hans Moll (1947) is redacteur Van het NRC- handelsblad. Hans probeert in dit egodocument, zo sober, koel en neutraal mogelijk te beschrijven wat er gebeurde toen zijn vriendin Chantal, met wie hij al 20 jaar samenwoonde ziek werd, een hersentumor bleek te hebben en binnen enkele weken stierf. Het wordt een observerend en betrokken boek tegelijkertijd.

Fragmenten van 'Chantal' werden eerder gepubliceerd in het magazine van NRC Handelsblad.

Recensie: Margot Dijkgraaf: Met *Chantal* schreef Hans Moll niet alleen een gedenkboek voor zijn overleden levenspartner, maar ook een tastende aanzet tot een verzoening met zijn complete verleden.

Lienka Otten: 'Kopzorgen.' Kroniek van een strijd tegen hersentumor. Uitgeverij Aspekt, Soesterberg 2008. ISBN 9059116933 (Hersentumor/2).

Als Lienka Otten, 21 jaar en studente psychologie, in 2004 als proefpersoon meedoet aan een onderzoek om een medicijn tegen migraine te testen wordt er een scan gemaakt van haar hoofd. Ze wordt gebeld door de onderzoeker en haar wordt gevraagd of ze een afspraak wil maken met de neuroloog van het ziekenhuis. Ze blijkt een hersentumor te hebben. Lienka houdt gedurende drie jaar een weblog bij waarin ze vertelt over de periode die volgt, en dat werd de basis voor haar boek. Lienka schrijft niet alleen over kanker, maar ook over dromen, wensen en verlangens die ze heeft. Ze beschrijft verdrietige en gelukkige momenten, haar ouderlijk huis, haar liefde voor Karl-Heinz, een Zuid-Afrikaanse rugbyspeler, hun trouwplannen en kinderwensen, haar studie.

Phillip Roth (vert. Else Hoog): 'Patrimonium.' Een waar verhaal. Uitgeverij Meulenhoff 2003 (6e druk, 1e druk 1991), Amsterdam ISBN 9029073209 Vertaling van: Patrimony: a true story, New York [etc.]: Simon and Schuster, 1991. (PO, Kanker).

Huidkanker

Jacque Davison (Vert C.H. Verstraeten): 'Ik heb kanker overwonnen.' Uitgeverij Ankh-Hermes Deventer 1984 ISBN 9020251759 Vertaling van: Cancer winner: how I purged myself of Melanoma - Pierce City: Midwest Press, cop. 1977 (Huidkanker/3).

Ervaringsverhaal van een Amerikaanse vrouw over de wijze waarop zij een kwaadaardige vorm van kanker te boven kwam.

Sieth Delhaas: 'Geen andere handen.' Een pamflet. Uitgeverij Ten Have Baarn 1992. ISBN 9025945120 (Huidkanker/PO/3).

Ervaringsverhaal van Sieth Delhaes, theologe, die schrijft over haar man die huidkanker heeft.

Jeugd kanker (Zie ook hemofilie en leukemie)

Erma Bombeck, (vert) Parma van Loon: 'Als ik later beter ben.' Kinderen overwinnen kanker. Uitgeverij Bosch en Keuning, Baarn 1990 ISBN 9024647444 vert van I want to grow hair, I want to grow up, I want to go to Boise. - New York: Harper & Row, cop. 1989 (#/ Kinder).

In dit boek wordt beschreven wat het voor kinderen betekent om kanker te overleven, hoe hun omgeving familie en vrienden daarop gereageerd hebben.

Marianne van Bommel: 'Doet het pijn, mam?' www.bergboek.nl is nu <http://www.kirjaboek.nl/default.asp> 2006 ISBN 9077764453 (Hersentumor/PO/2). Marianne: "Rashids verhaal is het verhaal over een dappere jongen, die het niet kon winnen van een oneerlijke ziekte. Mijn verhaal over zijn ziekte en sterven is onlosmakelijk verbonden met mijn eigen strijd om zonder Rashid door te gaan. Hoe kon ik mijn verdriet om het overlijden van mijn kind opschrijven zonder deze strijd, de veranderingen in mezelf, de moeite om weer te "leven"? Ik ben vol bewondering voor mijn kind, dat dapper elke behandeling doorstaan heeft,

maar toch bleef lachen en mij vaak tot troost was. Ik was het wel, die hem steunde en hielp, maar zijn energie, zijn levenslust en zijn humor hielden mij op de been. Ik begreep pas goed wat mijn kind voor mij betekend heeft, toen hij er niet meer was.... Voor u ligt het resultaat van alle dagboeken die ik schreef vanaf het moment dat de diagnose kanker bij Rashid gesteld werd. Mijn vreugde, mijn verdriet, mijn angst, mijn pijn, mijn zorgen om mijn oudste zoon Karim, mijn teleurstellingen; alles schreef ik op, voor Rashid, aan Rashid. Als Rashid was blijven leven, was dit boek nooit uitgegeven. Omdat hij is overleden, deel ik mijn dappere held met u, omdat ik wil dat zijn naam genoemd blijft.”

Mickey Bosschert: 'Ik zal nooit meer blij zijn.' Uitgeverij De Boekerij Amsterdam 1989 ISBN 9022509990 (Jeugdkanker/PO/3).
Verhaal van Mickey, een moeder over de ziekte, de medische behandeling en het overlijden van haar kind.

Reidar Ekner (Vert. Antonine M.L.Marquart Scholtz) : 'Na zoveel straling.' Uitgeverij Ambo Baarn 1986 ISBN 9026307349 Vertaling van: Efter flera tusen rad - 6e dr - Stockholm: Foerfattarfoerlaget, 1985 Met literatuur opgave (Jeugdkanker/PO/3).
Reidar, een vader, schrijft in dichtvorm over het sterven van zijn 8-jarig dochtertje.

Elizabeth Hart (vert. Trudy Groeneveldt): 'Soms is het leven zo kort.' Een moeder vertelt over het verlies van haar dochter. Uitgeverij Kadmos Utrecht 1988 Vertaling van: Victoria, my daughter: a true story of courage - London: The Bodley Head, 1986 (Jeugdkanker/PO/3).
Schrijfster geeft impressies van de ziekte (kanker) en dood van haar dochter Victoria Hart (1973-1983).

Mariet van Hattum: 'Jasper heeft ons nodig.' Een doodziek kind weet zijn ouders dichtbij in het Ronald McDonaldhuis. Uitgeverij Ploegsma, Amsterdam 1985 ISBN 902160836 (Jeugdkanker/PO/3), met een toelichting van B.F. Last en P.A. Voûte.
Een moeder vertelt over haar zoontje dat aan kanker overlijdt en hoe ze dichtbij kon zijn.

Lutgard van Heuckelom: 'Brieven aan Miriam.' Een moeder neemt afscheid van haar kind. Uitgeverij Pelckmans 1994, 1e druk Kapellen 1991, ISBN 9028915605 (Jeugdkanker/PO/3).
Een moeder beschrijft in dagboeknotities haar gevoelens wanneer haar 14-jarige dochter kanker krijgt en na een lijdensweg vier jaar later overlijdt.

Yvonne Hoebe: 'Nooit vergeten.' Uitgeverij Karakter, Hoorn 2006. ISBN10: 9061128633 /ISBN13: 9061128632 (Leukemie/Jeugdkanker/PO/2).
Yvonne beschrijft hoe haar dochter Denise van 15 jaar na een ziekteperiode van zes weken overleed aan acute leukemie. Dat was in 1994. Yvonne beschrijft hoe de ziekte werd ontdekt en verliep en wat er daarna nog gebeurde. Wat ze tegenkwam na het overlijden van Denise en hoe de reacties van anderen waren en zij daarmee omging. Hoe ze rouwde, dat het nooit meer werd zoals het was, en een personal coach in schakelde. Zij ontdekte ook dat het weer anders kon, dat verdriet groot blijft, maar je toch weer kunt lachen en leven na de dood van je kind. Cees, haar man, sprak er niet zo makkelijk over en vroeg Yvonne over de ziekte te gaan schrijven. Ze maakte

jarenlang aantekeningen, zodat 10 jaar later dit boek er is gekomen. In het boek geeft ze ook enige tips. Tips als 'respecteer elkaars verdriet', 'een geboortedag moet je altijd in ere houden. Maak er een speciale dag van.' En 'zoek afleiding, blij vooral niet thuis zitten' hebben in haar geval geholpen bij de rouwverwerking. Niet om ze per se op te volgen maar omdat het wat zou kunnen helpen.

Leen Jobse : “Een kind van de 0,0” (de macht van de kanker.) Een verhaal waarin voorvallen, toestanden en gebeurtenissen authentiek zijn. Oost Souburg, Leen Jobse, 1981. 2de druk. (Jeugd kanker/PO/3).

De ervaringen van een vader van wie de zoon sterft aan de gevolgen van jeugd kanker.

Marloes Lummen: ‘Litteken.’ Stichting Marloes 2006 (Retinoblastoom , tumor op netvlies/Jeugd kanker/+PO/2).

“Litteken” is het levensverhaal van Marloes Lummen, jongste dochter en zus van Frank en Ruud. Ze is een nuchter Twents meisje dat vier keer van kanker genezen werd verklaard. Maar de vijfde keer lukte dat niet meer. Ze overleed op 2 mei 2005. Haar vader hield dagboeken bij toen Marloes nog klein was en behandelingen onderging. Marloes is dat zelf ook gaan doen. Haar wens was om een boekje uit te geven. De omgeving van Marloes richtte, na haar overlijden, de Stichting Marloes om haar ervaringsverhaal uit te geven daarnaast geld in te zamelen voor kanker gerelateerde goede doelen. Zie ook: www.stichtingmarloes.nl

Herman en Mieke Van den Maegdenbergh-Van Look: ‘Nele, voor ons sterf jij nooit.’ Uitgeverij Clovis, Hasselt 2001 ISBN9068228212

(Jeugd kanker/CBO Tumor op de Hersenstam/PO/3).

Herman en Mieke schreven dit boekje na het sterven van hun dochter Nele. Zij was toen elf jaar en stierf aan kanker: een tumor op de hersenstam. Zij beschrijven het ziekteproces en wat hen overkwam; zowel ingetogen als emotievol.

Reina van Mechelen: ‘Woekerende Wilskracht.’ (Jeugd kanker/ Hersentumor/ Borstkanker/+PO/2).

In dit boek worden twee momenten uit het leven van Reina van Mechelen beschreven waarop zij wanhopig was, onzeker en intens verdrietig. Haar dochter kreeg op 4-jarige leeftijd een hersentumor en zijzelf een zeer agressieve vorm van borstkanker. Zij beschrijft hoe ze vertrouwd op haar innerlijke gids streed, hoe de kracht van de vier elementen (aarde, water, vuur en lucht) haar overeind hielden en welke levenslessen het haar heeft opgeleverd.

Verkrijgbaar via: www.woekerendewilskracht.nl óf : www.bruna.nl

Marion van Meeteren , Dick van den Heuvel: ‘Er is geen waarom...’

Uitgeverij M & P Weert 1993 ISBN 9065907319 (Jeugd kanker/PO/3).

Marion vertelt over de ziekte en de dood van haar zesjarig zoontje dat kanker had.

David Morrell (vert. J.C. Pasma): ‘Vuurvliegjes.’ Uitgeverij Luitingh Utrecht 1989 ISBN 9024515351 Vertaling van: Fireflies - New York: Dutton, 1988.

(Jeugd kanker/PO/3).

Een vader vertelt over de ziekte en het overlijden van zijn 15-jarige zoon aan kanker.

Frederik Parmentier: 'Ik heb nog zoveel te doen.' De winst van het verlies. Uitgeverij de Toorts Haarlem 1991 ISBN 9060206479 (Kanker/Jeugd/PO/3). Ervaringsverhaal van Frederik Parmentier, een vader over de kanker en het sterven van zijn pleegzoon.

Floortje Peneder: 'Gevoelens, gedachten en stukjes uit: Het dagboek van Floortje Peneder.' Uitgeverij Nijgh en van Ditmar Amsterdam 2003 (10e druk) 1e druk 1994 (Jeugdkanker/3).

In dit boekje staan fragmenten uit het dagboek van en gedichten geschreven door Floortje Peneder, een meisje dat op vijftienjarige leeftijd aan leukemie overleed. Ze kreeg op haar twaalfde jaar te horen dat zij leukemie had. In het boekje staan haar ervaringen en gevoelens totdat zij sterft.

Leukemie

Anna E. (pseudoniem van Helga Evers): 'Van kanker naar kanjer.' Uitgeverij Aspekt, Soesterberg 2007. ISBN 9059116046 (Kanker/Leukemie/2). <http://www.vankankernaarkanjer.nl/>

In mei 2006 gaat Jack, de man van Anna, langs de huisarts omdat hij last heeft van aften in zijn mond. Het blijkt acute leukemie te zijn. Jack wordt meteen opgenomen in het Erasmus MC te Rotterdam en moet drie zware chemokuren ondergaan in combinatie met een stamceltransplantatie. Hij is dan 39 jaar. Anna beschrijft de hele ziekteperiode vanaf de diagnose tot het uiteindelijke herstel. Wat betekent het om kanker te hebben en hoe ga je er mee om? Wat betekent het voor de partner. "Van kanker naar kanjer" is het zeer persoonlijke recht uit het hart geschreven verhaal van Anna, die Jack een kanjer vindt. Anna logeerde tussen mei en september vaak in het Familiehuis, vertelt hoe dat is verlopen, wie ze daar tegenkwam hoe ze met elkaar meeleefden, wat ze jammer vond.

Thomas Bergman (vert. Martine Schaap): 'Dag voor dag leven.' Kinderen met leukemie. Uitgeverij Van Holkema & Warendorf Houten 1991. ISBN 9026912439 Vert. van: Jeden Tag leben: Hanna und Fredrik haben Leukaemie. Luzern : Kinderbuchverlag, 1989. Oorspr. Zweedse titel: En dag i sander-med hopp om framtiden'. (Leukemie/2).

Dit boek is een fotoboek voorzien van korte teksten over twee Zweedse kleuters met leukemie. Te zien is, hoe de behandeling uitgevoerd wordt in Zweden. Omdat de Nederlandse behandelingen afwijken van de Zweedse, is toelichting soms nodig.

Lucy Nijhuis (red. Elseline Knuttel): 'Opnieuw aanraken na kankertherapie.' Het verhaal van een partner. Uitgeverij ILCO Rotterdam 2000 ISBN 9073235219 (Leukemie/PO/2).

De man van Lucy, een jonge boerin krijgt, als ze 3,5 jaar getrouwd zijn, leukemie. Hij moet intensief worden behandeld in Leiden, terwijl zij in Oost Nederland wonen. In dit boekje beschrijft ze eerst het verhaal zoals het gelopen is en wat het voor haar betekende. Ze wil vooral ook laten zien dat je relatie door een ziekte kan veranderen, je uit elkaar kunt groeien. Ze voelt zich schuldig, omdat de relatie zowel lichamelijk als geestelijk niet meer was wat ze wilde. Iedereen heeft aandacht voor Frans en niet voor haar en dat ze dat ook wil, daar voelt ze zich weer schuldig over. Terwijl Frans dat ook allemaal lastig vindt. En hij moest ook steeds naar het ziekenhuis zodat zij in haar eentje voor het (agrarisch) bedrijf moest zorgen.

Na het bespreken van het verhaal is een soort dagboek, brieven door haar gestuurd naar haar psycholoog van het RIAGG, opgenomen. Ze vertelt dat ze veel gehad heeft aan een soort lotgenotengroep, de contactgroep beenmergtransplantaties, die er is voor patiënten en partners van patiënten. Met achterin verwijzende literatuur en adressen.

Floortje Peneder: 'Gevoelens, gedachten en stukjes uit: Het dagboek van Floortje Peneder.' Uitgeverij Nijgh en van Ditmar Amsterdam 2003 (10^e druk) 1^e druk 1994 (PO/Kind/Leukemie/3).

Dagboekfragmenten en gedichten van de op vijftienjarige leeftijd aan leukemie overleden Floortje. Ze kreeg op haar twaalfde jaar te horen dat zij leukemie had. In het boekje staan haar ervaringen en gevoelens totdat zij sterft.

Els Rainson: 'Leukemie-Kes.' Een tiener in gevecht met kanker. Uitgeverij EPO, Berchem 2001. ISBN 9064452326 (Leukemie/2) en

Els Rainson: 'Het tweede dagboek van Els.' Uitgeverij EPO, Berchem 2003 ISBN 9064452946 (Leukemie/2).

Dagboek van de laatste maanden van 18 jarig meisje met kanker over haar strijd tegen de dood. Els Rainson is een meisje van achttien jaar met kanker. Dit is haar tweede dagboek. Haar eerste dagboek heet "Leukemie-kes". Els was twaalf jaar toen ze voor het eerst ziek werd. Ze leed aan acute lymfatische leukemie, een ernstige vorm van bloedkanker. Toen begon Els met het schrijven van haar eerste dagboek "Leukemie-kes". Een arts waar Els een goede band mee had, adviseerde haar dat en ze zag het schrijven als een grote uitlaatklep. Dingen die Els niet tegen artsen familie of ouders uit durfde te zeggen schreef zij in haar dagboek. Dit maakte het praten erover weer makkelijker. In dit tweede dagboek vertelt Els over haar strijd tegen de dood, het zijn haar laatste levensmaanden. Ze blijft vechten maar ook genieten van de dingen die zij nog meemaakt. Els vergelijkt de laatste vijf jaar van haar leven met een zware bergbeklimming. Je wilt de top bereiken, soms lijkt die haalbaar maar dan glijdt je weer een stukje af. Zo ging het ook met haar ziekte, soms leek genezing haalbaar. Maar ondanks alle behandelingen en alle technieken is Els helaas op 14 februari 2002 overleden.

Recensie: 'Het tweede dagboek van Els is een lief geschreven boek. Het moet haar een enorme kracht hebben gegeven dit boek te kunnen schrijven. Els had nooit verwacht dat deze boeken ooit gepubliceerd zouden worden. Ik ben blij dat dit wel is gebeurd, ik denk dat het een enorme steun kan zijn voor mensen die hetzelfde moeten doorstaan als Els.' Anja Schuller 14 maart 2004.

Hanneke de Wit : 'Dag nul.' Uitgeverij Colombine Westbroek 1990 ISBN 9090036431(Kinder/Leukemie/3).

Ervaringsverhaal in dagboekvorm van een leukemiepatiënte.

Longkanker

Jean Craig (Vert Monique de Vré): 'Zes maanden, misschien een jaar.'

Uitgeverij van Holkema en Warendorf Houten 1991 ISBN 9026962495 Vert. van: Between hello and goodbye : a man and woman's struggle for dignity against disease and an unresponsive medical establishment. Los Angeles : Tarcher, 1991 (PO/Longkanker/3).

Jean Craig beschrijft hoe ze bij het sterfproces van haar tweede man strijdt voor een menswaardig bestaan.

Riet Molendijk: 'Wie ben je dan nog?' Uitgeverij Molendijk, Capelle a/d IJssel 1991 ISBN (Longkanker/PO/3).

Een weduwe beschrijft de strijd die ze en haar man voerde tegen zijn longkanker.

Ton en Fieke Oostveen: 'Haast om jong te worden.' Notities in het zicht van een vroege dood. Uitgeverij Amber, Amsterdam 1990 ISBN 9050931103 (Longkanker).

Een journalist en zijn vrouw doen verslag van het ziekteproces van de man die als gevolg van kanker maar kort te leven heeft.

Sophie Van der Stap: 'Meisje met negen pruiken.' Amsterdam, Prometheus 2006 ISBN 9044608509 (longkanker/1).

Lymfekanker

Janet Beekman: 'Tijd in overvloed voor mijn gedachten.' Dagboeknotities van een kankerpatiënte. Uitgeverij Bigot en van Rossum Baarn 1994 ISBN 9061345298 (Lymfekanker/3).

Beschrijving van de ervaringen van Janet die lymfekanker had en met succes behandeld is.

Maagkanker

Willem H. van Dijk : 'Houd je goed! Tot morgen.' Uit het dagboek van een (arts-)patiënt. Uitgeverij Harlekijn i.s.m. Medisch Contact, Westbroek 1985 ISBN 9063860501 (Maagkanker/3).

Dagboeknotities van Willem H. van Dijk, een arts die aan een maagkanker lijdt.

Anne Marie Vermaat (eind red Marieke Bemelman): 'Kale herfst' Liefde en vriendschap in barre tijden. Uitgeverij Vermaat Boer, Pijnacker 2005 ISBN 9080628646 (Maagkanker/2).

Als iemand kanker heeft, krijgt de gezonde partner allerlei taken en zorgen toebedeeld, die heel het leven op z'n kop kunnen zetten en de relatie zwaar beproeven en verstoren. Anne-Marrie Vermaat schreef in dit boek over de invloed die kanker kan hebben op familie, vrienden en relaties. Ze beschrijft hoe Emily (zijzelf) een latrelatie heeft met Max (Wijnand) bij wie maagkanker wordt geconstateerd. Emily beschrijft via e-mails aan haar vrienden en familie over deze ingrijpende gebeurtenissen in haar leven. Over verdriet, woede, liefde, onmacht en ook dat ze er soms genoeg van heeft. Dat ook zij heel de kankerzooi wel achterlaten, leuke dingen wil doen, zonder zieke man zijn. De schrijfster heeft samen met haar echtgenoot Wijnand Boer het communicatiebedrijf Vermaat & Boer Verliescommunicatie. Zij hebben zich gespecialiseerd in individuele verliesbehandeling, trainingen op maat, workshops, coaching, bedrijfsadviezen, nazorgdiensten voor uitvaartondernemers en in de impact van verdriet en rouw op het werk. Verliescommunicatie is praten over verlies en het bespreekbaar maken ervan. Verlies in brede zin van het woord: verlies

door dood, ziekte, door scheiding, verlies van werk, van idealen, levensverwachting en verlies van houvast.

<http://home.hetnet.nl/~avermaat> <http://www.verliescommunicatie>

Nierkanker

Anja Krabben: 'Nierkanker, feiten en ervaringen.' 2^e herziene druk Uitgeverij stichting Eindelijk Amsterdam 2006 ISBN 9080830313 (eerste druk 2004 Nierkanker/PO/#/2).

In dit boek is veel te vinden van wat je als patiënt of naaste wilt weten (of moet weten om weloverwogen beslissingen te nemen) over diagnose, behandeling, ook nieuwe en experimentele therapieën en prognose van nierkanker. Gebaseerd op de meest recente medische vakliteratuur en gesprekken met patiënten, urologen, oncologen, pathologen en wetenschappelijk onderzoekers. Tevens bevat het zeven lotgenotenverhalen en veel achtergrondinformatie. Stichting Eindelijk, 2004,

Prostaat

Lance Armstrong en Sally Jenkins: 'Door de pijngrens.' Uitgeverij (Zwarte beertjes)/Het Spectrum, Utrecht/ Amsterdam 2003 ISBN 9027480818 (vert/Prostaat/2) en

Lance Armstrong: 'Elke seconde telt.' Vervolg op 'Door de pijngrens.' Uitgeverij het Spectrum, Utrecht 2003.

In 'Door de pijngrens' schrijft de Amerikaanse wielrenner Lance Armstrong over zijn jeugd, opgroeien bij een gescheiden moeder, de weg naar de wielrensport, maar vooral hoe hij in 1996 werd geconfronteerd met een agressieve vorm van (prostaat) kanker. Hij had lange tijd kloppende hoofdpijn en bloed kotsen. Daar had hij steeds een verklaring voor totdat hij een opgezwollen testikel kreeg. Hij bezocht een dokter, werd onderzocht en bleek kanker te hebben in een agressieve vorm, met uitzaaiingen. Uit het lood geslagen dacht hij niet "ik ga dood" maar "ik kan nooit meer fietsen". Een dag later werd hij al geopereerd en een week later startte de chemokuur. Ook ging hij, voordat de chemo startte langs de spermabank in verband met mogelijke onvruchtbaarheid als gevolg van de behandeling. Lance vond dat moeilijk. Hij was maanden bezig met behandelingen. Maanden waarin hij steun van familie en vrienden ondervond. De doktoren gaven hem weinig overlevingskansen maar vertelden dat niet. En hoe beter de vooruitzichten voor hem werden, des te beroerder voelde hij zich: het effect van de chemokuren. Uiteindelijk werd hij genezen verklaard en ging hij weer fietsen. Voordat hij kanker had was hij breed en geblokt, nu was hij tenger en zijn spierkracht gesloopt. Lance wilde toch weer serieus gaan fietsen en won tot ieders verbazing de Tour de France.

Lance richtte een fonds op: de Lance Armstrong Foundation. Deze organiseerde elk jaar de 'Ride for the Roses', een groot succes.

Het tweede boek is het vervolg waarin hij verder zijn ervaringen beschrijft.

Adjiedj Bakas en Sjoerd Groenewold Dost: 'Pluk de dag, passeer de nacht.' Over afscheid nemen en verder leven. Uitgeverij Dexter, Amsterdam 1995 (Prostaat/+PO/3).

Boekje met ervaringsverhaal van A. Bakas over Sjoerd die op 42-jarige leeftijd prostaatcancer kreeg en daar uiteindelijk aan overlijdt. Hij probeert zoveel mogelijk van zijn leven te genieten, neemt afscheid van leven en dierbaren, leert relativeren en bereidt zich voor op een begrafenis die hij op zijn eigen manier inhoud geeft. Het boekje bevat informatie over o.a. kanker, patiëntenrechten en regels voor begrafenissen.

Norman Cousins vert. Frank de Graaff): 'De ontleding van een ziekte zoals waargenomen door de patiënt; bespiegelingen over herstel.'

Uitgeverij Bert Bakker, Amsterdam 1980 ISBN 9060197437 Vert. van: Anatomy of an illness as perceived by the patient (Prostaatcancer/3).

Naar aanleiding van zijn ervaringen wijst de auteur op de grote betekenis van de geestelijke instelling en de natuurlijke herstelkrachten van de patiënt voor zijn genezing. Hij slikte veel vitamine C, gebruikte positieve geesteskracht en veel lachen! Zijn kans op genezen was 1:500.

Het boek was maandenlang een bestseller in Amerika.

Marleen Finoulst en Peter van Erps (red): 'De prostaat, lust en leed.'

Uitgeverij Houtekiet, Antwerpen/Amsterdam 2004 ISBN 90524074X (Prostaatcancer/PO/#/3).

Marleen en Peter geven een overzicht van prostaataandoeningen en behandeling daarvan en doen verslag van de ervaringsverhalen van mannen met prostaatcancer.

Karel Giel en Robert T. de Vries: 'De reis van de kreet: reportages van een kankerpatiënt over zoeken en vinden.' Uitgeverij Elsevier gezondheidszorg Maarsse 2003. ISBN 9035226089 (Prostaatcancer/2).

Karel Giel was dagbladjournalist, o.a. hoofdredacteur van het Algemeen Dagblad, directeur onderzoek en ontwikkeling van uitgeverij Elsevier, bladenmaker van vakbladen in Nederland, Duitsland, Polen en Frankrijk o.a. op gebied van gezondheidszorg en onderzoeker en adviseur van internetprojecten <http://www.elseviergezondheidszorg.nl>

In februari 2002 werd bij hem prostaatcancer vastgesteld met uitzaaiingen en stopt hij abrupt met werken. Iets dat zijn leven domineerde en waaraan gezinsleven (vrouw en drie kinderen) werd aangepast. In dit boek maakt hij een reis door zijn leven met mooie en negatieve herinneringen aan de tijd dat hij ziek was, geïllustreerd met eigen tekeningen en cartoons. Hij realiseert zich dat hij te weinig heeft genoten van gezin, vrienden, natuur, leven. Hij leert ook omgaan met zijn ziekte en de dood en zoekt steun bij spirituele therapieën. Hij bespreekt ook met artsen hoe belangrijk het is dat er goede informatie aan patiënten wordt geleverd, omdat ze dan beter met de ziekte kunnen omgaan. Karel wil met het boek laten zien dat je sterker kunt worden door een ernstige ziekte.

Het boek is te bestellen via de klantenservice van Reed Business Information bv, 0314-358358 of via de boekhandel.

Jan Michael, Hanka de Haes-Roos: 'De kunst van het vliegen.' Uitgeverij De Geus Breda 2003 ISBN 9044503278 (Prostaatcancer/3).

In dit boek schrijft Hanka over de prostaatcancer van haar exman en haar borstkanker.

Hero Moorlag: 'Mijn ikste ik.' Een beleving van prostaatkanker. Uitgeverij Servo Assen 2002. ISBN 9057860562 (Prostaatkanker).

Ivan Wolfers: 'Walvisspelen'. Dagboek aantekeningen Uitgeverij Contact Amsterdam/Antwerpen 2004. (Prostaatkanker/2).

In 2002 besefte Ivan Wolfers dat er iets vreemd aan de hand was; hij ontdekte in het late voorjaar dat hij bij het klaarkomen niets produceerde. Omdat hij geen tijd had duurde het tot eind november voordat hij na een bloedonderzoek bij de uroloog zat omdat zijn PSA extreem hoog was. Hij blijkt prostaatkanker te hebben en is vrij laat met melden. De prognoses zijn aanvankelijk niet goed, Ivan oriënteert zich op een paar maanden. Het boek is een bundeling van dagboek aantekeningen, vanaf het moment van ontdekking tot aan de eerste controle om vast te stellen of de kanker niet is teruggekomen. Ivan Wolfers is zelf arts en had als 'gezondheidsactivist' veel vijanden in de gezondheidszorg gemaakt waar hij nu afhankelijk van werd; nu is hij zelf onderwerp van onderzoek. Hij beschrijft nuchter: hardlopen gaat op een gegeven moment alleen nog met wc papier in de hand, vrij precies wordt uitgelegd hoe zo'n loop verloopt en met humor. 'Het komt niet door zelfbevrediging' zei de uroloog. Ook beschrijft hij hoe zijn leven en dat van zijn partner, Marion Bloem, beïnvloed wordt door de ziekte ervaringen. Behandelingen, operatie, bestraling ervaringen worden beschreven, afgewisseld met het leven buiten de gezondheidszorg en hoe dat verandert. Hij vertelt hoe moeizaam de communicatie met artsen soms is en dat een Iranese radiotherapeut, die zich verontschuldigt voor zijn slechte Nederlands, zodat hij soms vragen moet herhalen, beter weet te communiceren met de patiënten, meer in gewoon Nederlands uitlegt, dan de Nederlandse artsen. Met de taxichauffeur die hem naar de bestralingen rijdt houdt Ivan gesprekken. Opvallend veel duidelijker dan de artsen vraagt hij naar zaken als of hij wel met zijn vrouw spreekt en dat hij alleen voor zichzelf moet denken maar alles samen bespreken, niet alleen met de ziekte bezig zijn en dat Marion recht heeft op gesprekken. Het is een mooi verslag, met een aantal aardige opmerkingen. Hij vraagt zich bijvoorbeeld af, als hij aan zijn lijf de veranderingen constateert als gevolg van de bijwerkingen van behandelingen: 'Is dit het allemaal waard?' En hij antwoordt met "Ik denk het wel, want ik moet nog heel veel schrijven en wil wel wat kwaliteit inleveren voor tijd."

Uiteindelijk blijkt de behandeling aan te slaan en de prognose verbeterd.

Citaten: pag. 109... 'Op het plafond van de bestralingskamer zijn twee affiches bevestigd. Een goed idee, want je moet hier vaak omhoogkijken. 'Ik zie de zee. De zee ziet mij. Dag zee, Hoe gaat het? Ik eb, zegt de zee. Wat heb je? Ik heb eb. Doet dat zeer? Nee, zegt de zee. Een zee heeft nooit zeer.' Er wordt hier hard gewerkt aan de literaire ontwikkeling van de heel jonge patiëntjes die alleen nog maar eenlettergrepige woorden kunnen lezen.... Het andere affiche bevat een tekst die bij de verkiezingen van de belabberdste wc-spreuk hoge ogen zou gooien. 'Je gezicht is als je eigen weerbericht. Als je in de spiegel kijkt, zie je je eigen bui al hangen.' Is het de bedoeling dat die mensen met gezwollen die ten einde raad op tafel gaan liggen hierdoor opgevrolijkt worden?'

Pag. 176: 'Aan het trainen?' informeerde ze. 'Ja,' hijgde ik.' 'Waarvoor?' wilde ze weten. 'Om te overleven,' antwoordde ik. "Vermoedelijk sprak ik door de ademnood niet erg duidelijk".

'O, ook voor de marathon van Chicago,' concludeerde ze.

Recensie: Journal entry 7 by Moon-nl (31/32) from Heerlen, Limburg Netherlands on Tuesday, August 09, 2005

Vond het echt een mooi boek. Vol met geluk en liefde, dat iemand na zo iets toch zo kan schrijven en werken, fantastisch. Boek is al onderweg naar Hellehond.

Ruggenmerg metastase

G.Bolkestein: 'Over leven en dood: ervaringen en herinneringen van een kankerpatiënt.' Uitgeverij Intro, Nijkerk 1994. (Ruggemerg metastase/2).

In de laatste periode van zijn leven waarin hij te horen kreeg dat hij kanker had, schreef de schrijver in korte hoofdstukjes herinneringen uit zijn leven en ook ervaringen en gevoelens uit de laatste periode van zijn leven. Hij overleed op 22 december 1993 en schreef op 27 november 1993 zijn laatste stukje voor het boek. Hij kreeg een dwarslaesie als gevolg van een ruggenmerg metastase. Dat maakte van hem in korte tijd van een gezonde, werkende man tot een gehandicapte terminale patiënt. Bibliion recensie, A. Bartelink-Hoos: '... Het is daarmee een heel persoonlijk boekje geworden, waarin anderen (patiënten, familie) zich ongetwijfeld herkennen. Eerder verscheen een vergelijkbaar boek, 'Aan beide kanten' van Jan de Wachter (a.i. 94-18-127-6). Het boek van Bolkestein is simpeler van taal en opbouw, maar juist daardoor boeiender en veel meer aansprekend.'

Marc Depuyt: 'Zolang er liefde is.' Uitgeverij Davidsfonds Leuven 2001 ISBN 9058261190 (Verlamming/Hersen en ruggenmergkanker/PO/2).

Marc dacht dat hij een zomergriep had totdat alle kracht uit zijn lichaam wegvalt. Hij ontwaakt een week later in het universitair ziekenhuis in Gent met een hersen- en ruggenmergontsteking, waardoor hij verlamd is geraakt. Hij beschrijft verwarring, verdriet, angsten, wanhoop, afhankelijkheid, herinneringsflarden, pijnlijke onderzoeken, bezoek zorgen over zijn kinderen, relatie met Ingrid en werk als kinesist.

Slokdarmkanker

Margot Keune: 'Landschappen van verlangen.' Afscheid van een grote liefde.

Uitgeverij Prometheus, Amsterdam 2002, ISBN 9044600966 (Beroerte/afasie/2)

Dit boek is verschenen tijdens de Boekenweek van 2002 met als thema "De liefde".

Het gaat dan ook over het afscheid van de grote liefde van Margot Keune die werkte als mannequin, actrice en journaliste. Als Margot 26 jaar is krijgt zij een herseninfarct, belandde in een rolstoel en moest weer leren praten. Een paar jaar na haar herseninfarct ontmoet ze de cameraman, Geert de Bruin. Dit wordt haar grote liefde. Geert krijgt op 42-jarige leeftijd slokdarmkanker. Hij wordt geopereerd, kan zijn strottenhoofd niet behouden, kan niet meer ruiken en moet leren praten met een Servox, krijgt bestralingen. Hij blijft er vrij rustig onder, maar Margot voelt zich machteloos en woedend over wat hun overkomt. Als Geert pijn onder in zijn rug krijgt, blijkt de kanker ook uitgezaaid te zijn in het bekken. Margot wordt mantelzorger in rolstoel, levert van spuugbakjes tot ibuprofen, is moe, heeft pijn en boos op de manier waarop specialisten Geert hebben behandeld. Als Geert gestorven is blijft Margot zich, ook na een jaar nog, leeg en verlamd voelen, rouwen, huilen en drinken. Een katje levert haar de eerste ervaring en maakt dat ze weer wil leven. Recensie: 'Dit verhaal is niet zwaar noch melodramatisch en kent momenten van humor en zelfspot. De korte zinnen en hoofdstukken maken het prettig leesbaar. Doordat het verhaal niet chronologisch wordt verteld, is het niet langdradig en kan dit boekje, zoals ik heb gedaan, in één ruk worden uitgelezen.'

Zaadbalkanker

Greg Anderson: 'De kankeroverwinnaar.' Benut de genezende krachten van uw geest. Uitgeverij Element Naarden 1994. ISBN ... (Zaadbalkanker/3).

Greg Anderson vert Saskia M. Tijmsma): '50 dingen die je beslist moet doen als de dokter zegt dat je kanker hebt.' Uitgeverij Element, Naarden 1997, ISBN : 9056890328 (Zaadbalkanker/3).

Greg Anderson die zelf zaadbalkanker heeft gehad beschrijft situaties waarin patiënten mondiger kunnen zijn en geeft tips over hoe patiënten mondiger kunnen worden. Zo hoopt hij een bijdrage te leveren om beter met de ziekte om te gaan en alle mogelijkheden te benutten.

Ziekte van Hodgkin/Non Hodgkin